

RAADIO

RAADIO-AJANDVIE-AJAKIRI

TALLINNA RINGHAÄLINGU ORKESTER

1927

8. OKTOOBER

33

15.000
marka võituid

JAV: Kövendaja detek-
torvastuvõtjale

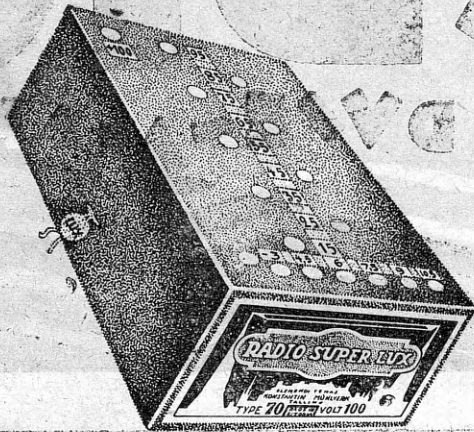
Kirjutanud F. OLBREI. Eesti kirjanikud ja heliloojad ringhaalingus. Nädala eeskava ülevaade hulga piltide ja karrikatuuri-
dega. JOLANTHE – uus põnev jutt

HIND 25 MARKA

Uued

Uued

Raadio-Super-Lux
anoodpatareid
Saadaval igalpool

Uudis! Uudis!

LAKTONIIT

raadioaparaatide esiplaadid igas värvis
25% odavam kui eboniit või trolit.

Esitaja:

Raadio-Valve E. Nysten

Tallinn, Hobuse 10. Kõnetraat 17-01

Oma töökoda ja akkumulaatorite
laadimisjaam

Nõudke!

Parimad maailmas
kõige kõrgetundelisemad
kristallid

„**OPERA**“

C. J. C. E. K. Paris.

GALENE

„**DETECTOR**“

C. J. C. E. K. Paris.

Muusikaline, kõlarikas ja puhas
edasiandmine garanteeritud.

Nõudke!

Igasugused elektri-
ja raadiotarbed

Elektrivalgustuse
ja jõusiseseaded

Elektrotehnika-büroo

W. ENGEL

Tallinn - Pikk 45

VALJUHÄÄLDAJA- VASTUVÕTT ILMA ANTENNITA

mitte üksi kohaliku saatjat, vaid ka
kaugemaid jaamu kuulates on võimalik
hiljuti Ameerikas üles leitud täitsa uue
superheterodüünlülituse abil, mille print-
siibi ja töötamisviisi kirjeldus ilmus
Radio News'i ning selle ajakirja veergu-
del. Minu spetsiaalselt kõrgevõimeliste
lülituste jaoks sisseseatud laboratoorium-
is on põhjalikkude süstemaati-
liste katsete põhjal välja töötatud
spetsiaal - vahesagedustransformaatorid,
samuti spetsiaalpoolid selle uue

STROBODÜÜN- VASTUVÕTJA

jaoks. — Kogu lainepiirkonna
jaoks 200—2000 meetrit on vaja 2 pooli-
komplekti à 3 tükki.

Ringhäälingukomplekt 200—600 m . RMK. 12.—

Pikalainekomplekt 600—2000 m . RMK. 18.—

3 hoidjat aparati monteerimiseks . RMK. 8.40

FEF-stroboformerplokk ühes pöörkon-
densaator-häälestu-ega . . . RMK. 60.—

Üksikosade nimestik ja lülituskava . RMK. 2.—

F. EHRENFELD

FRANKFURT A. M. 809 :: :: ZEIL 100

EESTI RAADIOASJANDUSE AJAKIRI / ILMUB IGA NÄDAL

TOIMETUS JA TALITUS: TALLINN — PIKK 43 / TELEFON 14-85 / KÕNETUNNID IGAPÄEV: TOIMETUS 4—5 PL
TALITUS 12—1 JA 4—5 PL / ABITOIMETUS: TARTU — RÜÜTLI 8 / KÕNETUNNID IGAPÄEV 3—6 PL / TELLIMIS-
HIND AASTAS POSTIGA 750 MK POOLAASTAS 400 MK JA VEERANDAASTAS 225 MK / ÜRSIKNUMBER 25 MARKA

Nr. 33

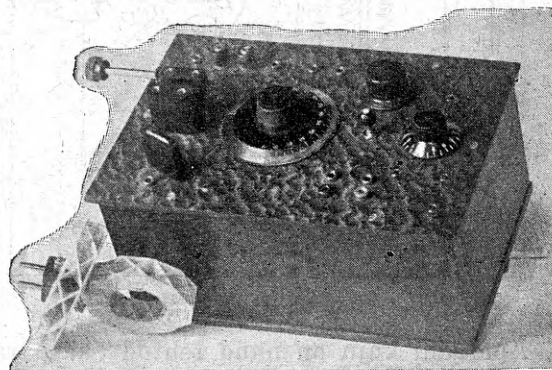
TEINE AASTAKÄIK

1927

KÕVENDAJA DETEKTORVASTUVÕTJALE

Toimetusel on heameel allpool avaldada meie parema raadioasjatundaja ins. F. Olbrei madalsageduskõvendaja kirjeldust, mida amatööride ringkondades ammu pikisilmi oodatud. Eriti tähtis ja sobiv on kirjeldatud kõvendajaaparaat maal elavaile raadioharrastajaile, kuna ta vooluallikana ei nõua akkumulaatoreid, mida maal pea võimata laadida, ega suurt anoodpatareid. Aparaaadi tarvitamiseks ei vaja eraldi võikõvendaja võib ehitada kas eraldi või koos detektoriga.

Toimetus.

Täiesti loomuliku nähtusena tekib aja-
jooksul detektoraparaadi omanikul soov enda
vastuvõtja võimsust ja ulatust suurendada. Sel-
le soovi täitmiseks on tänapäev olemas kolm
teed: 1. üleminek detektorvastuvõtjalt lampapa-
raadile; 2. detektorvastuvõtjale madalsagedus-
kõvendaja juurdelisamine ja 3. detektoraparaadi
hiljuti moodi läinud magnet-, õigemini mik-
rofonkõvendaja juurdemuretsemine.

Esimene lahendus, olles kõige radikaalsem,
on ühenduses suure vapustusega raadiokuulaja
rahalisel eelarves. Detektoraparaadi muretse-
mine ja ülesseadmine on seotud minimaalsete
kuludega, hea lampaparaadi soetamine nõuab
aga juba summat, mille tuhandeid tuleb kirjuta-
da kaheastmelise numbriga. See argument on
meie kitsastes majandusoludes diktaatorliku või-
muga ja lämmatab suurema hulga lautamissoo-
vid juba eos. Teine lahendus paistab esialgu ole-
vat samade negatiivsete omadustega kui esime-
ne: madalsageduskõvendaja tarvitab samuti pa-
tareid ja lampe kui lampaparaatki, sealjuures
on detektoraparaat ühes madalsageduskõvenda-
jaga kahtlemata vähema tundlikkusega kui sa-
ma lampidearvuga lampvastuvõtja. Paremuks
detektoraparaadil on ta võrratu toonipuhutus ilma

mingisuguste kõrvalhelideta.*) Selle lahenduse
kahjuks kõneleb veel asjaolu, et ringhäälingu-
maks endisega võrreldes tõuseb kolmekordseks.
Madalsageduskõvendaja hankimiskulud on kaht-
lemata väiksemad kui lampvastuvõtjal. Neile,
kes lepidavad vähema jaamadearvuga ja hinda-
vad eeskätt vastuvõtu puhtust, on see lahendus
kõige sobivam.

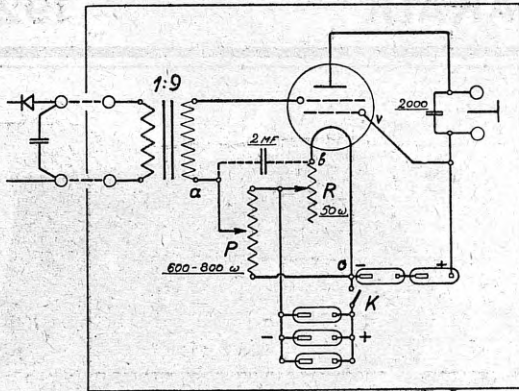
*) Olgu siinjuures eksiarvamiste ärahoidmiseks
kohe tähendatud, et mitte lambid ise ei ole süüdi vastu-
võtu ebapuhtuses; on täiesti võimalik lampaparaadiga
saada ülipuhast vastuvõttu, mis milleski detektorvatu-
võtust taha ei jää. Süüdi on igal juhul see aparaa-
di ehitaja, kes, püüdes saavutada võimalikult suurt selek-
tiivsust ja võimsat hääletugevust, reaktsiooni kurjasti
tarvitab. 90 juhul sajast on aga oskamatu ehituse
tõttu aparaa-
dis ainult sisemiste ühenduste kaudu juba
reaktsioon nii tugev, et häälepuhtus selle all kannatab.
Lisame sinna juurde veel patustused madalsagedusosas
viletsate transformatorite kasutamise näol, vale eel-
pinge ning ebakohaste lampide valiku, lõpuks läkasta-
va, ülekoormatud valjuhääldaja — ja valmis ongi sihu-
kene „lärmiveski“, mäherduste röökimisega paraku iga
sammu peal õiglasi kodanikke nuheldakse ja mille abil
argliku raadiosõbra „raadioisu“ kohe esimesel tutvus-
tamisel lootusetult metsa peletatakse. Detektoraparaati
aga sel kombel vägistada ei saa taheksi, sest selles
reaktsiooni teostada on võimata.

SISU: Kõvendaja detektorvastuvõtjale — Ins. F. Olbrei / Valjuhääldaja kõla defektidest / Mis antenn jutus-
tab: Nädala muusika; kirjanikud mikrofonil ees / Kroonika / Krokodill — kuidas loomad ringhäälin-
gus esinevad / Pilte ja karikatuure / Kirjakast / Jolanthe — K. Odenbachi novell / Saatekava / Võidumõistatus.

Jääb üle kolmas lahendus. Mikrofonkõvendaja idee on raadioajaloos igivana. Katseid selle ideega tehti ammu enne lampkõvendaja leidmist. Süsteem osutus väga kapriisiks, raskesti reguleeritavaks, ebatasakaalustatuks, igasuguste kõrvalhelide rikkaks ilma nimetamisväärsete kõvendusastmete saavutamata.

Elektroonlamp oma võimsate ja ülistabiilsete töötamisomadustega uputas selle kõvendaja unustusmerre, kust ta nüüd jälle välja õngitsetud ja tuliue leidusena turule paisatud.

Joonis 1

Aparaadi kuju on nüüd tehtud käepärasemaks, ka ei vaja ta enam nii hoolikat reguleerimist, kuid ta jääb ikkagi ainult huvitavaks ja väga piiratud tarvitamisalaga eksperimenteerimisaparaadiks. Liiatigi on selle riistapuu hind praegu üleloomulikult kallis. Olen kindel, et esimese palaviku möödumisel neid saab osta juba hulga odavama hinnaga. Olen põhjalikult katsetanud kahe inglise aparadiga; kõvendus on neil pisut väiksem kui ühelambilisel lampkõvendajal, hääle puhtuse, samuti tundlikkuse poolest jäävad nad aga lampkõvendajast tunduvalt maha. Valjud hääled, olgu need kõrged või madalad, kostavad plärisedes ja ebapuhtalt. Muidu on aparadi töötamine väga stabiilne ja voolutarvitus üliväike.

Lõputulemusena läheb iga tõsine raadiosõber ikka varem või hiljem lampaparaadile üle ja meie ülesandeks oleks—jõudu mööda kaasa aidata, et see üleminek sünniks võimalikult „valuta“.

Igakülgse küpse kaalumise tulemusena soovitaksin kehval raadiosõbral valida keskmise tee — pikkamisi enda raadioseadet arendada, süstemaatiliselt olevale aparadile osi juurde muretsetes ning aparadi samm sammult täiendades. Suurim kasu sellisest progressiivsest ehitusest on see, et arusaamine raadioaparadi keerulikkusest tööviisist tugevneb, kuni lõpuks keerulisemagi aparadi käsitlemine ja ehitamine ei sünnita raskusi.

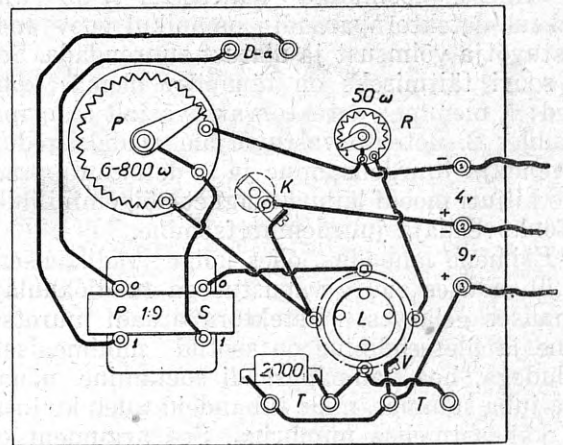
Selle eesmärgiga on kirjutatud kõik minu

kirjutised ja seepärast tuleks kohe algusest peale, juba esimest detektoraparaati ehitades, muretsema hakata ainult kõrgeväärtuslikke üksikosi, mäherdusi pärast saab kasutada ka tundlikumas aparadis.

Järgmiseks aparadiks peale „Raadios“ nr. 15 ja 32 s. a. kirjeldatud detektorvastuvõtja oleks selles seerias ühelambiline madalsageduskõvendaja, mille võib juurde lisada detektoraparaadile.

Eelmainitud põhimõtetele vastavalt valisin skeemi, mis ei nõua kulukate patareide soetamist. Kel aga juba akkumulaator olemas, võib seda loomulikult kasutada lambi kütmiseks. Muidu on tarvitatud selles kõvendajas taskulambipatareisid, sest neid saab osta igal pool, ka maal, kus akkumulaatorite laadimine paiguti teostatav võimatu raskeil tingimustel.

Nagu näha joonisel 1, mis kujutab aparadi teoreetilist lülituskava, on tarvitatud kahevõrelist lampi, sest et see lambitüüp töötab väga madala anoodpingega. Küttevoolutarvitus ühel lambil on nii väike, et ka siin raskusi ei tekita taskulambipatareide tarvitamine. Katsetades mitmesuguste kahevõrelampidega, peatusin prantsuse Micro-Bigrili juures. Ka Philipslambid andsid häid tulemusi. Micro-Bigril töötab täitsa hästi juba 2-voldilise anoodpingega. Kahe-

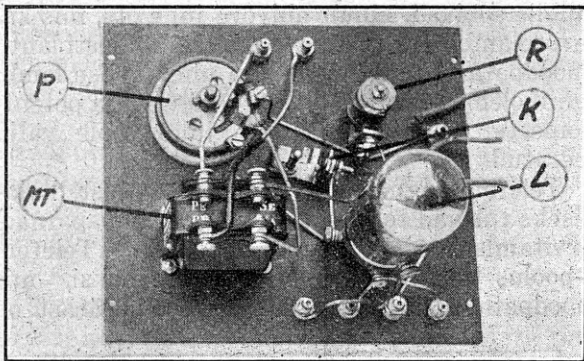

Joonis 2

võrelambi eriomaduste tõttu, kus lambi parim töötamispunkt on tugevasti olenev anoodpinge ja küttevoolu suurusest, osutus tarvilikuks transformaatori sekundäärmähise otsa lülitamine mitte otsekohe lambi negatiivse küttejuga, vaid seda teha potentsiomeetri kaudu. Sel kombel on võimalik lambi peavõrele potentsiomeetriga anda alati sobivat eelpinget sel määral, kuidas lambi parim tööpunkt patareide nõrgenemisega nihkub. On ju taskulambipatareide tarvitamine nende väikese mahtuvuse tõttu seotud tunduva pinge langemisega. Potentsiomee-

ter tuleb valida võimalikult suure takistusega — 600—800 oomi, sest ta on alaliselt ühendatud küttepatareiga; väikese takistuse juures koor- maks ta liialt patareid. Teoreetiliselt oleks tar- vis olnud potentsiomeeter võnkumiste jaoks šuntida 2 MF kondensaatoriga, nagu see jooni- sel 1 punktjoontega näidatud. Praktiliselt sel- gus aga, et see on üleliigne, sest potentsiomeetri libisev kontakt peab jääma enamasti negatiivse küttej- uhe ligidusesse ja võnkumistele jääb ette võrdlemisi väike takistus. Kõrgema, umbes 9- voldilise anoodpinge tarvitamisel võib potentsi- omeetri hoopis välja jätta, sest mida kõrgem anoodpinge, seda rohkem nihkub lambi parim tööpunkt negatiivsete eelpingete valda ja 9- voldilise anoodpinge juures tuleb potentsiomee- ter täiesti välja keerata. Sarnasel puhul tuleks transformaatormähise ots ühendada otsekohe

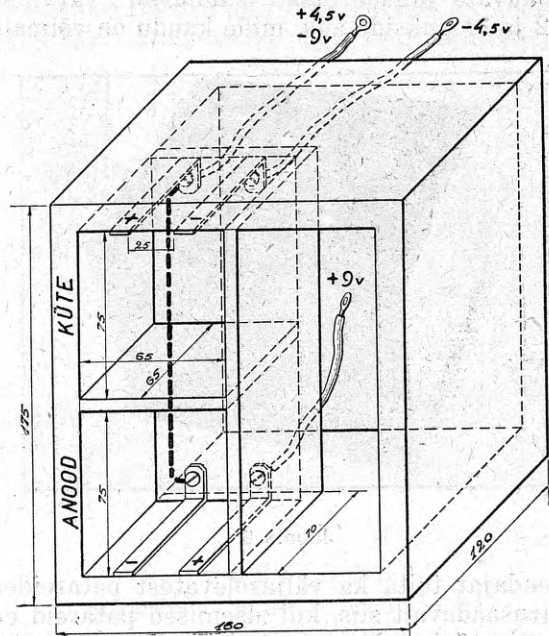

Joonis 3

punktiga b. Abivõre V tuleb aga alati anood- patarei külge.

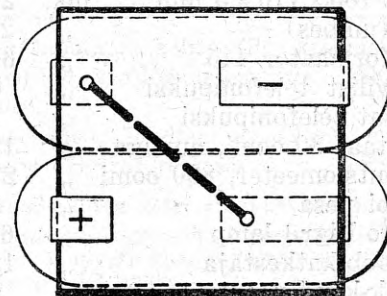
Reostaat R tuleb võtta tingimata suure takistusega — 50, igatahes mitte vähem kui 30 oomi. Lambi küttepinge tohib olla 3 ja 4 voldi vahel; värsked taskulambipatareid annavad aga 4,5 volti pinget, mis langeb kaunis kiirelt 4 vol- di peale ja pärast aeglaselt kuni 3 voldini; siis tulevad patareid vahetada. Reostaadi takistus peab olema küllalt suur, et lampi hoida ülekuu- mutamise eest. Kõvendajat kasutades tohib reostaati lahti keerata ainult nii palju, kui seda lambi normaalseks töötamiseks just vaja; teda keeratakse nii kaua, kuni hääletugevus enam ei suurene ja hoitakse reostaat alaliselt sellel pii- ril. Transformaatori mähiste vahekorra suurus ei mõju tunduvalt kõvendaja võimsusele, kui transformaatoreid on head sorti. Katsetasin trans- formaatoritega 1:16 kuni 1:3 ja tulemused olid väga vähe erinevad. Näis, et suhe 1:9 detektori jaoks on kõige sobivam. Kuna aga sama trans- formaatorit kavatsime edespäi kasutada ka lamplülituste juures, siis tuleks kohe valida transformaatoreid suhtega 1:5.

Joonis 2 kujutab aparraadi praktilist lülitus- kava ja joonis 3 juba valmisaparaati seespoolt. Nagu sealt näha, on kõik aparraadi osad kinni- tatud 18,5×17 cm suurusele trolleit- või eboniit-

Joonis 4

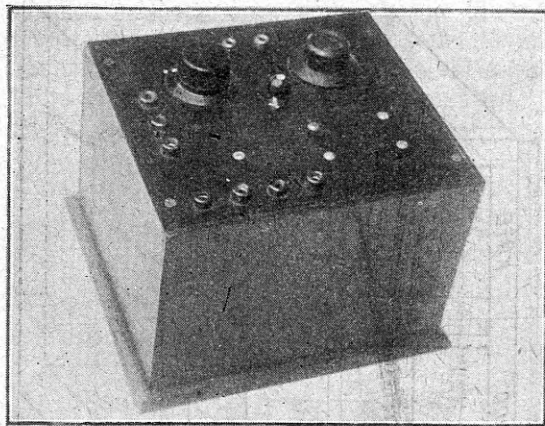
plaadile. Sel kombel jääb ka lamp alaspidi puu- kasti. Sama kast sisaldab ka anood- ning kütte- patareid. Patareide jaoks on kasti tehtud era- lahtrid. Kasti mõõdud annab joonis 4. Küttepa- tareiks on võetud 3 paralleelselt ühendatud tas- kulambipatareid. Need laotakse nende lahtrisse (aparaadikasti põhja ära kruvides) sel kom- bel, et patareide kontaktvedrud ilusti puutuksid lahtrite külge kinnitatud vaskplekist ribade kül-

Joonis 5

ge. Ribad ise on painduvate juhede kaudu ühen- datud ülemise plaadiga, mille küljes asuvad kõ- vendaja osad. Anoodpatareiks jätkub ühest taskulambipatareist. Tahetakse aga läbi ajada ilma potentsiomeetrita, siis tuleb võtta vähe- malt 2 taskulambipatareid ja need ühendada nii, nagu näitab joonis 5. Patarei kontaktvedru-

de vahele pistetud papitükk takistab patareide omavahelisel ühendusel kokku puutuda lahtri vaskliistudega — nende külge puutuvad ainult esimese patarei + vedru ja teise patarei — vedru. Painduvate juhede otsad suubuvad värviliste (1, 2 ja 3) pukside alla, mille kaudu on võimalik

Joonis 6

kõvendajat toita ka väljasolevatest patareidest — arusaadavalt siis, kui sisemised patareid enne välja võetud. Voolukatkestaja K on ette nähtud lambi kustutamiseks. Seda võib loomulikult teha ka reostaadi abil, kuna aga lamp ise nägematu, siis on kindlam, et lampi mitte põlema unustada, reostaadi nupule ja pealisplaadile teha spiraalpuuri otsaga väikesed lohud ja need täita valge värviga niimoodi, et kui valged täpid on kohastikku, siis lamp on kustunud. Need märgid on hästi näha joonisel 6, mis kujutab valmis kõvendajat väljaspoolt.

Võttes esimese kättejuhtuva raadioäri hinnakirja saame järgmise kuluarve:

Troliit 185×170×5 mm	mk.	200.—
Kast (umbes)	„	250.—
Transformaator 1:5	„	650.—
7 värvilist telefonipuksi	„	63.—
2 lihtsat telefonipuksi	„	10.—
1 reostaat 30 oomi, nupuga	„	125.—
1 potentsiomeeter, 800 oomi	„	275.—
1 lambi pesa	„	50.—
1 Micro-Bigril lamp	„	600.—
1 Schaub-katkestaja	„	135.—
1 plokk-kondensaator 2000 cm	„	60.—
5 taskulambielementi	„	275.—
Kõrvalmaterjal	„	100.—
	mk.	2793.—

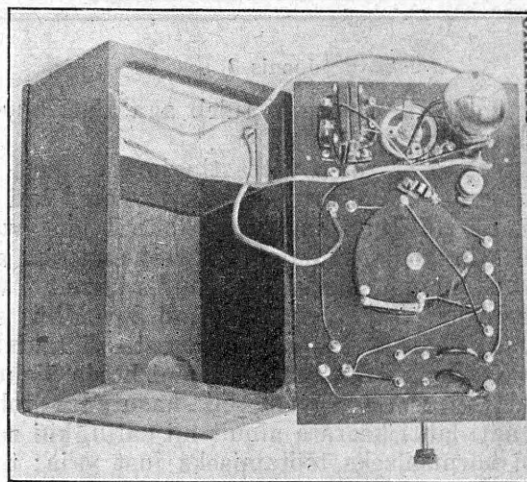
Kui siit veel vähem tarvilikud — potentsiomeeter ja katkestaja — välja jätta, saame aparadi juba 2400 margaga.

Patareid peavad vastu igapäevase töötamise puhul: küttepatareid umbes 2 nädalat, anood-

patarei 2—3 kuud. On väga soovitatav osta kõige paremaid patareisid; need tulevad lõpuks ikka odavamad tarvitada kui odavad. Eelmisest on näha, et pikapeale taskulambipatareide tarvitamine läheb kaunis kulukaks. Kuna aga oma jaama jaoks kõvendajat kunagi tarvis pole, siis on patareide kestvus kaugelt suurem kui siin näidatud. On aga olemas head akkumulaatori laadimisvõimalused, siis tasub end kütteakkumulaatori muretsemine, seda enam, et seda tuleb teha nii-kui-nii, kui üle minnakse rohkem kui ühelambilise aparadi peale.

Arusaadavalt on võimalik detektoraparaati ja kõvendajat ehitada kokku, nii et soovi järgi saab tarvitada ka detektoraparaati üksi. Säärast aparadi kujutavad joonised 7 ja 8 (pealkirja kõrval!) Kõvendajas võib ilma mingisuguse ümbertegemiseta kasutada ka harilikku ühevõrelist lampi — lambijalad on mõlemale lambitüübile sobivad, ainult abivõre juhe ots, mis kahevõrelambil sokli külge läheb, jääb täiesti lahti. Anoodpatarei pinge peab aga ühevõrelise lambi puhul olema normaalselt 80—100 volti ja potentsiomeeter täiesti negatiivse juhe poole välja keeratud.

Telefonimagnetite nõrgenemise eest hoidmiseks tulevad telefonid, nagu iga lampaparaadi tarvitamisel, õieti külge ühendada. Telefoni +-poolus tuleb alati pista sinna puksi, mis anoodpatarei külge ühendatud. Seepärast on

Joonis 7

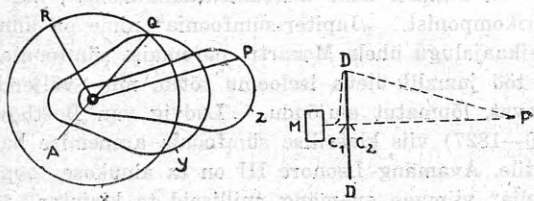
soovitatav telefonipüksid võtta värviliste peadega — näiteks. punase peaga +-pooluse ja musta peaga —pooluse jaoks. Kirjeldust lõpetades loodan, et rohked pildid ja eelolev seletus aparadi ehitamise on teinud küllaldaselt lihtsaks, olen aga ühtlasi meeeldi nõus selle aparadi kohta andma lisateateid kas selle ajakirja kirjastis või ringhäälingu kaudu. F. Olbrei.

VALJUHAÄLDAJA KÕLA DEFEKTIDEST

Nagu teada, levib valjuhääldaja trehtrist tulev heli igas suunas erisuguse tugevusega. Kõige valjum on muidugi heli, mis tuleb kõlatoru avausest, kuid mitte omas terves koosseisus. Nimelt avaldab kõlatoru oma suunavat mõju täiel määral ainult neile lainetele, mille pikkus võrreldes kõlatoru dimensioonidega ei ole väga suur. Õige pikad lained aga levivad igas sihis pea ühesuguse tugevusega. Joonis 1 kujutab valjuhääldajast laialiminevate helilainete tugevusdiagrammi. Kolm heli komponenti, millest AR kujutab õige pikki laineid, AQ keskmisi ja AP lühikesi, on ühesuguse tugevusega algallikast A välja läinud. Kui nüüd raadiokuulaja seda kolmest helist koosnevat akordi kuulab mitmesugustes seisukohtades R, Q ja P, siis saab ta igalpool isesuguse mulje. Nimelt kuuleb ta punktis R eriti suure tugevusega madalat heli, punktis P selle vastu kõrget, kuna punktis Q madala ja keskmise heli vaherkord on õige, kõrge heli aga kostab liig nõrgalt. Järelikult ei leidu üldse kohta, kus kõige kolme heli tugevuste vaherkord oleks täiesti õige, välja arvatud muidugi kõlatoru sisemus, mille dimensioonid aga pole küllaldased kuulaja mahutamiseks.

Teistsuguse iseloomuga defektid tulevad esile toruta, suure membraaniga valjuhääldajate juures.

Joonis 1

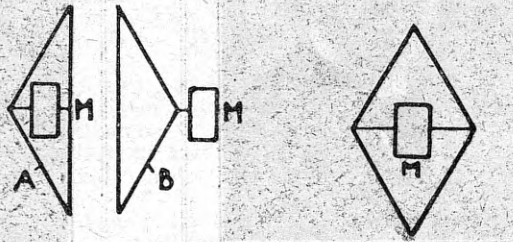
Joonis 2

Joonisel 2 kujutab DD membraani, mille magnet M võnkuma paneb, kuna kuulaja asub punktis P. Kui me magnetisüsteemi takistavat mõju arvesse ei võta, on heli tugevus igasuguse võnkesageduse juures mõlemal pool valjuhääldajat ühesugune.

Väike kõla moondu mine tuleb siin asjaolust, et kõlakarbilt M reflekteeruvad helilained, millel vastupidine faas on C_2 -st hajuvate lainetega, viimaseid osaliselt redutseerides. Oletaval juhul, kui nii C_2 -st kui ka C_1 -st tulevad lained on ühetugevused, peaksid viimased üksteist täielikult hävitades kaotama igasuguse heli. Teoreetiliselt peaks see nähtus ilmsiks tulema membraani sihis DD lõikuval tasapinnal. Täielik vaikus jääb aga tulemata põhjusel, et kõrv

seal ikkagi kuuleb seintelt jne. reflekteeruvat heli.

Analoogilised nähtused esinevad ka koonusvaljuhääldajate juures, nagu neid kujutab joo-

Joonis 3

Joonis 4

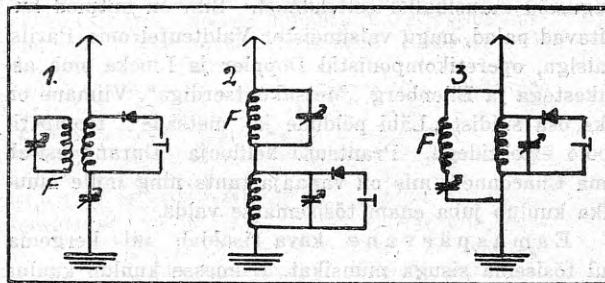
nis 3. Joonisel 4 kujutatud kahepoolega valjuhääldaja on aga vaba ka neist defektidest, sest siin võnguvad mõlemad koonused vastupidises sihis, nii et nende sisemiste külgede võnked omavahel redutseeruvad.

Wireless Weekly.

Ins. OLBREI LOENG

Selektiivsus ja selle saavutamine

Ins. F. Olbrei jätkab sel nädalal oma loengute seeriat selektiivsusest, peatudes lähemalt filtrite juures. All olev joonis illustreerib sellenädalast loengut.

Joonisel on kujutatud kolme filtri-kasutamiseviisi: 1. absorptsioonifilter, 2. filter antennis ja 3. filter antenni ja maa vahel.

Tuleval nädalal selgitab ins. Olbrei oma loengus laialdast huvi väärivat reaktsiooni ja selle tüüpe.

Maailma tegevaim ringhäälingujaam.

Kõige rohkem aega oma abonentide lõbustamisele pühendab St. Louis ringhäälingujaam Missouris. Jaam töötab ööpäevas 19 tundi.

Raadio ja elektrikeel.

Rahvusvaheline elektrotehnika komisjon, mis hiljuti Belgios oma istungeid pidas, annab lähemal ajal välja sõnastiku elektri- ja raadiotehniliste terminite tarvitamiseks igas keeles. Seega tekiks täiesti uus raadio- ja elektrikeel, mille iga sõna asendaks terve rea praegu tarvitavaid termine kõigis maailma keeltes.

Uue-Meremaa raadiojaam valmis.

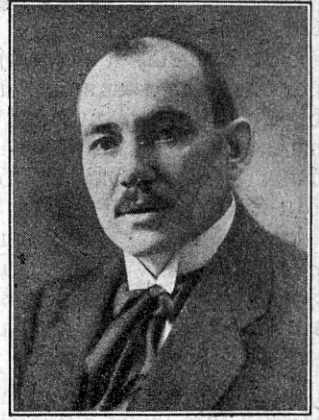
Wellingtonis, Uue Meremaal, on peaminister hiljuti avanud kohaliku ringhäälingujaama. Jaama tunnusmärk on 2YA ja võime 5 kw.

RAIMOND KULL

MART SAAR

MIHKEL LÜDIG

EESTI HELITÖÖD RINGHÄÄLINGUS

Sel reedel korraldab ringhääling esimese eesti helitööde õhtu, kus on esitatud rida meie silmapaistvamaid heliloojaid. Üksikutest komponistidest olgu nimetatud R. Kull, M. Lüdigi, M. Saar, H. Schüts, A. Virkhaus j. t. Kontserdi kava on kokku seatud piinliku hoolikusega. Kontsert koosneb orkestri-, laulu- ja teistest soloettekandest.

MIS ANTENN JUTUSTAB

NÄDALA MUUSIKA

Pühapäevane eeskava pakub kergesisulist muusikat, mille kuulamine ja nautimine ei nõua mingisuguseid muusikalisi eelteadmisi. Siin on mitmed huvitavad palad, nagu valsimeister Valdeufel oma Pariisi valsiga, operetikomponistid Doppler ja Lincke oma asjakastega ja Eilenberg „Metsakontserdiga“. Viimane on üks osa süüdist „Läbi põldude ja metsade“ trompetsolo efektidega. Prantsuse helilooja Durand esitab oma Chaconne'i, mis on vanaaja tants ning mille muusika kuulub juba enam tõsisemasse valda.

Esmaspäevane kava sisaldab nii kergema kui tõsisema sisuga muusikat. Esimesse kuulub kuulus operettidemeister ja nagu teda veel nimetatakse „Viini valsikuningas“ Johann Strauss, siis Vinterfeld oma „Noorusmälestustega“, Siede „Deriõide rongikäik“ jne. Enam sügavama sisuga töödest nimetame kõigepealt Grieg'i „Kurba laulu“ ja Bizet' Karmeni fantaasiat. Eri-ist huvi peaks pakkuma kandlesoolo (harf) pr. Valk-Bogdanovskaja ettekandel. Siin võib ainult küsitavaks jääda, kuidas suudab mikrofon kandlehelisid edasi anda, sest seni pole seda ilusat mänguriista radiokuulajatele veel pakutud.

Teisipäev annab klassilist muusikat. Mis on klassiline? Klassiliseks nimetatakse selliseid kunstiteid, mis ei kaota oma elavat sisu ka hävitava aja mõjul, vaid mille väärtus püsib läbi aastakümnete ja -sadade. Sellest järgneb, et klassiliseks saab helilooja või helitöö ainult ajaloolise hinnangu järgi. Igal rahvusl ja ajajärgul on omad klassikud. Klassikute all kitsamas mõttes mõistame meie sümfoonilise muusika-

vormi rajajaid ja arendajaid Haydnit, Mozartit ja Beethovenit. Joseph Haydn (1732—1809) lõi 157 sümfooniat, 83 keelpillikvartetti, 66 klaverisonaati ja suure hulga muid helitöid. Tema loodud on ka kuulus oratoorium „Loomine“. Wolfgang Amadeus Mozart (1756—1791) oli niihästi suur instrumentaalmuusika-, kui ka ooperikomponist. „Jupiter-sümfoonia“ nime on annud muusikaajalugu ühele Mozarti paremaid sümfooniaist selle töö jumalik-üleva iseloomu tõttu, mis väljendab hiilgavat, lõpmatut elujõudu. Ludvig van Beethoven (1770—1827) viis klassilise sümfoonia arenemise haripunktile. Avamäng Leonore III on ta ainukese ooperi „Fidelia“ viimane avamäng, milliseid ta kirjutas tervelt kolm ja mis on kõik jäänud tänini kontsertreper- tuaari.

Kolmapäev pakub operetimuusikat Suppé, Jonesi, Falli ja Kalmani loomingust orkestri ja „Estoonia“ operetiesilaulja Alfred Sälliku ettekandel.

Neljapäevane kava koosneb täielikult ooperimuusikast, sisaldades mitme rahvuse loomingut sellel alal: Prantslased Cherubini, Thomas ja Gounod, itaallane Leoncavallo ja venelane Tšaikovski.

Tähelepanuväärsemaks osaks ringhäälingu käesoleva nädala muusikalises osas on eesti heliloojate õhtu reedel. Kavas on muuseas M. Lüdigi soololaulud pr. M. Lüdigi-Sinkeli ettekandel, tema paar tšello-pala, nagu „Karjajaak“ jne. eesti rahvaviisidest, R. Kulli ja A. Virkhausi popurriid rahvaviisidest, H. Schütsi „Sere-naad“ ja „Meloodia“ (orkestrile), M. Saare, A. Vedro j. t. laule.

Juhan Aavik.

Euroopa ringhäälingu jaamade saatekava

9. - 15. oktoobrini

12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
HOMMIK						ENNELÖUNA						⊕	PÄRASTLÖUNA						ÕHTU					
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24

Pühapäev, 9. oktoober

TALLINN (408 m 2,2 kw) Jumalateenistus ja gramfonitund elektriliini remondi lõttu ära. 18.30 kõne: Ins. Lindström: Elekter põllumajanduses. 19 päevauudised. 19.30 orkestrikontsert. Fucik: Avamäng „Marinarella“. Waldteufel: Tout-Paris, valss. Doppler: Intermezzo. Micheli: I väike süit. Solist: Aleksander Arder, bariton. Lincke: Suur kahur. Durand: Chaconne. Ehrke: Näkid ojal, balleti-stseen. Eilenberg: Metsakontsert, tromba soolo. Oscheit: Mustlaste laagris, marss.

BERLIIN (483,9 m 9 kw) 10 hommikuteenistus. 12.30—13.50 kergesisuline muusika. 17.30 kapellikontsert. 21.30 Inglise õhtu: orkester, laul, retsitatsioonid. 23.30—1.30 tantsumuusika.

BRESLAU (322,6 m 10 kw) 19.50—20.30 aariad ooperitest. 21.15 Inglise õhtu. 23.15—1 tantsumuusika.

DAVENTRY experimental (491,8 m 30 kw) 21.55 Londoni eeskava 23—24.30 kammermuusika: puhkpillikvintett, klaver, sopran.

DUBLIN (319,1 m 1,5 kw) 22.30—24.30 tenorisoolo ja St. Joseph's Brass Band.

FRANKFURT (428,6 m 10 kw) 21.30 inglise õhtu: retsitatsioonid, orkester, klaver. Lõpuks jazzmuusika.

HAMBURG (394,7 m 9 kw) 19.30 teemuusika. 21 Inglise õhtu. Lõpuks kontsert Wallhofi kohvikust.

HELSINGI (375 m 2 kw) 13 jumalateenistus. 17 orkester. 18 loengud. 18.50 viis minutit perenais-tele. 19.10 orkester. 20.10 soololaul. 20.30 tantsumuusika. 21.45 päevauudised.

KAUNAS (2000 m 7 kw) 21 teatri ülekanne.

KOPENHAAGEN (337 m 4 kw) Kalundborg (1153 m 7 kw) 21—22.45 ja 23—24 Inglise õhtu. 24—1.30 tantsumuusika.

KÖNIGSBERG (329,7 m 4 kw) 10 hommikuteenistus. — 12.10—13.45 kapellikontsert. 16 gramfoniuudised. 17.30—19.30 puhkpilliorkester. 21 Inglise õhtu. Lõpuks kapellikontsert.

LANGENBERG (468,8 m 60 kw) 18 teemuusika. 19.30 Beethoveni klaverisonaadid. 21.10 Inglise õhtu. Lõpuks kuni 1 tantsumuusika.

LEIPZIG (365,8 m 4 kw) 17.30—19.30 kammermuusika. 21.15 Inglise õhtu: orkester, laul, retsitatsioonid. 23.30 tantsumuusika.

LENINGRAD (1000 m 10 kw) 11—12.30 rahvalik kontsert. 16.30 gramfon. 18 loeng. 19 kontsert ja tantsumuusika.

LONDON (361,4 m 3 kw) Daventry (1604,3 m 25 kw) 17.30 sõjaväeorkester, sopran, bariton. 21.55 jumalateenistus. 23.05—24.30 kontsert: orkester, klaver, koor.

MOSKVA (1450 m 12 kw) 10.30 raadiotehniline loeng. 11 lastetund. 12 põllumajanduslik loeng. 14—15.25 talupojakontsert. 16.30 loeng. 17 naistetund. 19—20.30 rahvalik kontsert.

NÜRNBERG (303 m 9 kw) 21 Inglise õhtu: orkester, laul, retsitatsioonid. 23 tantsumuusika hotellist.

OSLO (461,5 m 1,5 kw) 21—22 orkestrikontsert. 23.15—1 tantsumuusika.

PARIIS (1750 m 12 kw) 18.45—22 ja 23 tantsumuusika.

POZNAN (280,4 m 1,5 kw) 21.10 sõjaväe orkester. 24—1 jazzmuusika.

PRAHA (348,9 m 20 kw) 20 kontsert kohvikust. 21—23 Inglise õhtu. 23.20—24 kontsert restoranist.

RIIA (526,3 m 2 kw) 14 lastetund. 17—19 ja 20—22 kontsert: orkester, laul ja kornet. 22.15 tantsumuusika „Alhambra“.

STAMBUL (1230 m 20 kw) 20.30 kontsert: türgi- ja euroopamuusika. Soolo- ja koorilaul. Tantsumuusika.

STOKHOLM (454,5 m 1,5 kw) Motala (1320 m 30 kw) 11 hommikuteenistus. 17 lastetund. 18 jumalateenistus. 20.45 Inglise õhtu. 22.40 kabaree.

STUTTGART (379,7 m 7 kw) 18 kergesisuline muusika. 21 Inglise õhtu.

VARSSAVI (1111 m 10 kw) 21.30 õhtukontsert. 23.30—24.30 tantsumuusika.

VIIN (517,2 m 28 kw) 17—19.30 kontsert: orkester, soololaul. 21.05 Inglise õhtu: orkester, laul, retsitatsioonid.

Esmaspäev, 10. oktoober

TALLINN (408) 18.30 kõne: Ins. Olbrei raadiovestlus. 19 päevauudised. 19.30 segakontsert. Joh. Strauss: Avamäng operetist „Varjulill“. Winterfeld: Noorusmälestused, valss. Gillet: Esimene armuavaldus. Richter: Unesüit. Solist: Prl. Orav, alt. Bizet: Fantaasia ooperist „Karmen“. Grieg: Chanson triste. Solist: Sinaida Valk-Bogdanovskaja, harf. Moszkovski: Serenata. Siede: Derviside rongikäik. Herzer: Marss.

BERLIIN (483,9) 12—13.50 gramfon. 17.30 novellid. 18—19 kontsert: viiul, klaver, laul. 22 keelpillikvartett. 23.30 kuuldemängud.

BRESLAU (322,6) 17.30—19 kergesisuline muusika. 21.15 viiulikontsert.

DAVENTRY EXPERIMENTAL (491,8) 18 sõjaväeorkester, alt, bariton. 20.45 Dorian-trio, sopran. 22—23.20 ja 23.50—24 kontsert: orkester ja sopran. 24.15 tantsumuusika. Lõpuks kuni 1.15 restoran „Kit Cati“ avamise ülekanne.

DUBLIN (319,1) 22—24.30 orkester, trio, soololaul, vokaalkvartett.

FRANKFURT (428,6) 21.15—22.10 klaverikontsert.

HAMBURG (394,7) 19.55 „Roosikavaler“, Straussi operett 3 jaos.

HELSINGI (375) 12.05 triokontsert. 18 orkester. 18.50 uudised. 19.30 orkester. 20 loeng. 20.25 soololaul. 20.45 orkester. 21.45 päevauudised.

KAUNAS (2000) 20.30—21 ja 21.15 orkestrikontsert.

KOPENHAAGEN (337) Kalundborg (1153) 21—22 orkestrikontsert, viiulisoolo. 23—24 sonaadid.

KÖNIGSBERG (329,7) 17.30—19 kapellikontsert. 19.15 W. Mülleri mälestusõhtu. 21.15 ooperimuusika: orkester, viiul, laul.

LANGENBERG (468,8) 21.20 „Salome“, Oscar Wilde'i kurbmäng. 22.10—23.20 orkester. 23.40—24.30 tantsumuusika.

LEIPZIG (365,8) 17.30—19 kapellikontsert. 21.15 orkester ja retsitatsioonid. 23.15—1 tantsumuusika.

- LENINGRAD (223,9) 15.30 grammofon. 17 loengud. 20 kontsert. 22.30 päevauudised.
- LONDON (361,4) Daventry (1604,3) 17.15 teemuusika. 20—20.20 ja 20.45—21 orelikontsert kinost. 22—23 klaverikontsert. 23.35 „Minu lady Molly“, Jessopi koomiline ooper 2 jaos.
- MOSKVA (1450) 15 raadiopioneer. 19.30 sümfooniakontsert.
- NÜRNBERG (303) 17.30 kammerkvartett. 20 kapell. 21.05 kirikuviisid: viiul, tsello, läut ja retsiatsioonid.
- OSLO (461,5) 19.15—20.15 orkestrikontsert.
- PARIS (1750) 22.30 katke Messageri operetist „Les p'tits Michu“.
- POZNAN (280,4) 18.45 kontsert kohvikust. 21.30—23 öhtukontsert: sopran, viiul, bass, klaver. 23.20—1 jazzmuusika.
- PRAHA (348,9) 21.10—22.30 lõbus eeskava. 23.20—23.50 muusika restoranist.
- RIIA (526,3) 21—23 kontsert: orkester, viiul, laul.
- STAMBUL (1230) 20.30 kontsert: türgi- ja euroopamuusika. Soolo- ja koorilaul. Tantsumuusika.
- STOKHOLM (454,5) Motala (1320) 21.15 „Brüderlein, fein“, Falli muusikaline komöödia.
- STUTTGART (379,7) 21 „Silva“, Kálmáni operett 3 jaos.
- VARSSAVI (1111) 21.30—23 kontsert: sopran, viiul, klaver.
- VIIN (517,2) 17.15 kvartetikontsert. 21.05 „Madame Butterfly“, Puccini ooper 3 jaos.
- HELSINGI (375) 12.05 soololaul. 18 lastetund. 18.50 päevauudised. 19.10 loeng. 19.30 kammermuusika. 21.45 päevauudised.
- KAUNAS (2000) 20.30—21.30 orkestrikontsert.
- KOPENHAAGEN (337) Kalundborg (1153) 21—23 L. Rosenfeldi helitööd. 23.15—24 orkester ja trompeedisoolo.
- KÖNIGSBERG (329,7) 17.30—19 kapellikontsert. 21.05 Joseph Planti öhtu (retsitatsioonid) orkestri kaastegevusel. Lõpuks kuni 24.30 jazzmuusika.
- LANGENBERG (468,8) 18—19 teemuusika. 21 Hiina kirjanduse öhtu. 22.20—23 Berliini eeskava.
- LEIPZIG (365,8) 17.30—18.25 orkester. 21.15 sümfoonia-kontsert. 23.15—1 tantsumuusika.
- LENINGRAD (1000) 15 raadiopioneer. 17.15 raadiouudised. 19.30 muusikalik-kirjanduslik öhtu. 22.30 päevauudised.
- LONDON (361,4) Daventry (1604,3) 20.45 kvartett. 21 kergesisuline kontsert. 23.40 huumor sõnas ja muusikas. 24—2 tantsumuusika.
- MOSKVA (1450) 19.30 rahvalik kontsert.
- NÜRNBERG (303) 17 triokontsert. 20.30 Mozarti helitööd. 22.05—23.20 klaverikontsert.
- OSLO (461,5) 21—22 orkestrikontsert.
- PARIS (1700) 22.30 katke Mozarti „Cosi fan tutte“st.
- POZNAN (280,4) 18.45—20 kontserdi ülekanne Varssavist. 20.20 „Sigismund Augustus“, Joteyko ooper.
- PRAHA (348,9) 17.30—18.30 kontsert: orkester, tsello. 20—20.30 kergesisuline muusika. 20.40—23 kontsert. 23.20—23.50 grammofon.
- RIIA (526,3) 20—22 sümfooniakontsert.
- STAMBUL (1230) 20.30 kontsert: türgi- ja euroopamuusika. Soolo- ja koorilaul. Tantsumuusika.
- STOKHOLM (454,5) Motala (1320) 31.15 kontsert. Milhaud: sonaat klaverile ja viiulile. Ravel: Purskkaev. Saint-Saëns: Etüüd. Baritonisoolo. Broman: Romanss. Tor Aulin: Humoresk.
- STUTTGART (379,7) 21 rahvalaulud. 22.15 muusika kuulajate soovil.
- VARSSAVI (1111) 18.45—20 sümfooniakontsert. 21.30—23 öhtukontsert.
- VIIN (517,2) 17.15 kapellikontsert. 21.05 rahvuslikud tüübid vanast Viinist.

Teisipäev, 11. oktoober

- TALLINN (408) 18.30 kõne: Dir. G. Ney: Rahvuslikud liikumised ja rahvusriikide tekkimine Euroopas. 19 päevauudised. 19.30 klassilise muusika öhtu. Haydn: Keelpillide kvartetid nr. 65 ja 54. Mängivad: H. Schüts (I viiul), K. Triodin (II viiul), Sorgato (alt), A. Vaarman (tsello). Solist: S. Valk-Bogdanovskaja, harf. Beethoven: Eleonoore III. Goldmark: Sümfooniast „Maa pulm“, „Aias“. Gluck: Avamäng „Ifigeenia Aulises“. Solist: A. Vaarman, tsello. Mozart: Sümfooniast „Jupiter“, I ja III osa. Schubert: Sa oled rahul. Ave Maria.
- BERLIIN (483,9) 12—13.50 grammofon. 17.30—19 kergesisuline kapellikontsert. 20.05—20.30 kirjanduslik-öhtu. 22 teated poksiõistluselt.
- BRESLAU (322,6) 17.30—19 Waldteufeli tantsumuusika. 21 muusika kuulajate soovil. 22 teated poksiõistluselt.
- DAVENTRY EXPERIMENTAL (491,8) 17 orel. 18 orkester, viiul, bariton. 20.45 tantsumuusika ja lõbusad ettekanded. 21.45 sümfooniakontsert. 24.35—1.15 kirju eeskava.
- DUBLIN (319,1) 23 „Korneville kellad“, Planquette'i koomiline ooper.
- FRANKFURT (428,6) 17.30—18.45 Millöckeri helitööd. 20.30 „Trubaduur“, Verdi ooper 4 jaos. Lõpuks grammofon.
- HAMBURG (394,7) 22 balalaikakontsert. Lõpuks kontsert kohvikust.

Kolmapäev, 12. oktoober

- TALLINN (408) 18 lastetund. Helmi Eimer laulab lastelaule. 18.45 kõne: Dr. Veltman: Nakkushaigused lapseas. 19.15 päevauudised. 19.30 operetimuusika-öhtu. Suppé: Avamäng operetist „Paragraaf 3“. Jones: Geiša. Solistid: A. Sällik ja L. Virkhaus — laulavad duette operetidest. Kalman: Hollandlanna. Lehár: Cloclo. Solistid: A. Sällik ja L. Virkhaus. Fall: Stambuli roos.
- BERLIIN (483,9) 12—13.50 grammofon. 17.30 muinasjutud. 18—19 kergesisuline kammermuusika. 21.30 „Jenoveva“, Schumanni ooper 5 jaos. 23.30 katked Saksa revüüdest.
- BRESLAU (322,6) 17.30—19 kergesisuline muusika. 21.10 „Jenoveva“, Schumanni ooper 4 jaos. 23.15 grammofonimuusika.
- DAVENTRY EXPERIMENTAL (491,8) 17 tantsumuusika. 20.45 orkester. 21.15 „Nõiavile“, Mozarti ooper. 24.30—1.15 tantsumuusika.
- DUBLIN (319,1) 22—24.30 orkester, soololaul, viiul ja klaver.
- FRANKFURT (428,6) 21.15—23.15 kirju eeskava: orkester, balalaika ja laul.
- HAMBURG (375) 18 teemuusika. 21 Puccini helitööd. Lõpuks kontsert kohvikust.

HELSINGI (375) 12.05 triokontsert. 12.30 uudised. 18 loeng. 18.50 päevauudised. 19.15 soololaul. 19.45 klaver. 20.15 orkester. 21.45 päevauudised.

KAUNAS (2000) 20.30 ooperi ülekanne.

KOPENHAAGEN (337) Kalundborg (1153) 21 Prantsuse helitööde õhtu. 22.30 klaver.

KÖNIGSBERG (329,7) 17.30—19 kapellikontsert. 21.15 kammermuusika. 22.15 „Preili lesk“, Ludwigi naljamäng 1 jaos ja „Muinasjutud“, Goetzi naljamäng 1 jaos. Lõpuks kuni 24.30 tantsumuusika.

KÖNIGSWUSTERHAUSEN (1250) 18—20.20 loengud: Sissejuhatus geoloogiasse, saksa lüürikut, konstruksioonelemendid, korteriküsimus.

LANGENBERG (468,8) 18—19 orkester. 21.15 muinasjutud ja idüllid. Lõpuks kapellikontsert.

LEIPZIG (365,8) 18—18.55 orkester. 21.15 ettekanded murrakutes. 23.15—1 tantsumuusika.

LENINGRAD (1000) 19 loeng. 19.30 kontsert.

LONDON (361,4) Daventry (1604,3) 17.30 kvartett. 18 klassiline muusika. 20—20.20 ja 20.45—21 orel. 22 rahvalik kontsert: balalaika-orkester, tšello, sopran. 23.35 tšellokontsert. 23.50—1 kontsert: koor, bariton.

MOSKVA (1450) 15 raadiopioneer. 16.20 loeng. 19.30 talupojakontsert. 22.30 loeng raadioamatöridele.

NÜRNBERG (303) 20.30 Johni 75 a. surmapäeva mälestamine. 21 kirju õhtu. 23.35—1 tantsumuusika kohvikust.

OSLO (461,5) 21—22 orkestrikontsert. 23.15 soololaul. 23.45—1 tantsumuusika.

PARIIS (1750) 22.30 katke Godardi ooperist.

POZNAN (280,4) 18.45—20 kammermuusika. 21.30—23 kontserdi ülekanne Varssavist. 23.20—1 jazzmuusika.

PRAHA (348,9) 17.30—18.30 kontsert: orkester, viiul.

RIIA (526,3) 17 orkestrikontsert. 20—22 operetimuusika ja valsid.

STAMBUL (1250) 20.30 kontsert: türgi- ja euroopamuusika. Soolo- ja koorilaul. Tantsumuusika.

STOKHOLM (454,5) Motala (1320) 20 laul. 20.45 sümfooniakontsert. Berlioz: Avamäng „Beatrice ja Benedictile“. Saint-Saëns: Phaeton. Tšaikovski: Sümfoonia nr. 5 e-minor. 23.12 tantsumuusika.

STUTTGART (379,7) 21 gitarrikontsert. 21.50 „Kodumaa“, Sudermanni näidend 4 jaos.

VARSSAVI (1111) 19.15—20 ja 21.30—23 kontsert. 23.30—24.30 tantsumuusika.

VIIN (517,2) 17.15 kvartetikontsert. 21.30 Lõbusad anekdoodid ja „Roim Kapsamõõtja tänaval“, Bergeni jant 1 jaos. Lõpuks kergesisuline muusika.

Neljapäev, 13. oktoober

TALLINN (408) 18.30 kõne: pr. Rummo: Kodusest majapidamisest. 19 päevauudised. 19.30 ooperimuusika-õhtu. Cherubini: Avamäng ooperist „Ali Baba“. Gounod: Faust. Solist: Vl. Padva, klaver. Leoncavallo: Pajatsid. Solist: Pr. Keltjanov, sopran. Thomas: Mignon. Tšaikovski: Padaemand.

BERLIIN (483,9) 12—13.50 grammofon. 18—19 kammermuusika. 21.45 Brandenburgi ja Berliini rahvamuusika. 23.30—1.30 tantsumuusika.

BRESLAU (322,6) 17.30—19 Rubinsteini helitööd. 22 helitööd komponistide eneste ettekandel. 22—23 R. Straussi laulud. 23.30—1 tantsumuusika.

DAVENTRY EXPERIMENTAL (491,8) 17 sümfooniakontsert. 18.30 orel. 20.45 tantsumuusika. 22 sõjaväe orkester. 24.30—1.51 lauluettekanded.

DUBLIN (319,1) 22—24.30 sopranisoolo, orkester, Manahan's Band.

FRANKFURT (428,6) 17.30—19.45 lööklaulud. 21.15 „Metsavaht“, O. Ludwigi kurbmäng.

HAMBURG (394,7) 18 teemumuusika. 21.15 „Joovastus“, Strindbergi näidend 4 jaos. Lõpuks kontsert Wallhofi kohvikust.

HELSINGI (375) 12.05 soololaul. 12.30 uudised. 18 lastetund. 19.10 loengud. 20 sümfooniakontsert. Lõpuks päevauudised.

KAUNAS (2000) 20.30 ja 21.30 orkestrikontsert.

KOPENHAAGEN (337) Kalundborg (1153) 21—3 talveball: tantsumuusika.

KÖNIGSBERG (329,7) 17.30—19 kapellikontsert. 21.10 Eduard Mörike õhtu.

KÖNIGSWUSTERHAUSEN (1250) 16—18 loengud: töömeetodid, keeduõpetus, noorsookasvatus. 18—19 Berliini eeskava. 21.10 Langenbergi eeskava 23—1.30 Berliini eeskava.

LANGENBERG (468,8) 18—19 laulud ja aariad. 21.10 orkestrikontsert. Lõpuks kuni 24.30 uued lööklaulud ja tantsumuusika.

LEIPZIG (365,8) 17.30—19 kapellikontsert. 21 „Rügemenditütar“, Donizetti koomiline ooper 2 jaos. 23.15 raadiokabaree.

LENINGRAD (1000). Ei saada.

LONDON (361,4) Daventry (1604,3) 18.30 kvartett. 20.20 tantsumuusika. 20.45 laul. 24.30—2 tantsumuusika.

MOSKVA (1450) 16.20 raadiotehniline loeng. 18.55 ooperi ülekanne.

NÜRNBERG (303) 20.35 koorilaul. 21 „Proua Suitner“, Schönerri näidend 5 jaos. 23.20 grammofon.

OSLO (461,5) 21.30 Norra rahvalaulude õhtu.

PARIIS (1750) 22.30 Debussy: „L'enfant Prodigue“ ja Mendesi „Naine Tabariinist“.

POZNAN (280,4) 18.45—20 kontserdi ülekanne Varssavist. 21.30—23 kontsert: viiul, klaver, tšello, sopran ja bariton. 23.20—1 jazzmuusika.

PRAHA (348,9) 20.30—21 sümfooniakontsert. 23.20—23.50 muusika restoranist.

RIIA 526,3) 20—23 kammermuusika.

STAMBUL (1230) 20.30 kontsert: türgi- ja euroopamuusika. Soolo- ja koorilaul. Tantsumuusika.

STOKHOLM (454,5) Motala (1320) 19.15 lastetund. 19.50 keelpilli kvartett. 20.45 orkestrikontsert. Mozart: Avamäng „Figaro pulmale“, Kontsert nr. 4, viiulile ja orkestrile, kantaat. Kallstenius: Canto amoroso, Scherzo fugato. Seymer: Minia-tüürid. Bucealoni: Katke „Cinderella suudlusest“.

STUTTGART (379,7) 21.15 orkestrikontsert. 22.30 retsitatsioonid ja orkester.

VARSSAVI (1111) 21.30 õhtukontsert.

VIIN (517,2) 17.15 kapellikontsert. 20.30 orkestrikontsert baritonisoolo ja koorilauluga.

Reede, 14 oktoober

TALLINN (408) 18.30 päevauudised. 18.50 eesti muusika ja kirjanduse õhtu. R. Kull: Fantaasia eesti viisidest. Friedebert Tuglas: Inimese vari, novell. Solist: Hellat-Lemba, sopran, laulab M. Saare laule. Mihkel Lüdig: Eesti viis; Kaera Jaan — tšellosoolod, mängib A. Vaarman. Aleksander Antson: Lapsed, tragöödia. Mihkel Lüdig: Scherzo. Hugo Schüts: Serenaad; Meloodia (auctori ettekandel). Mait Metsanurk: Katke novellist. Solist: Pr. Lüdig-Sinkel, sopran. Erni Hiir: Pimesikumäng, poem. A. Virkhaus: Popurri eesti viisidest.

BERLIIN (483,9) 12—13.50 grammofon. 17.30—19 kergesisuline kapellikontsert. 20.50 „M a c b e t h“, Shakespeare'i kuuldemäng, Meiseli muusika saatel. 23.30 lõbus muusikaline eeskava.

BRESLAU (322,6) 20.45 tantsumuusika ja marsid. 22.10—23 kuulsad armastajapaarid kirjanduses.

DAVENTRY EXPERIMENTAL (491,8) 17 oreli-kontsert. 18 tantsumuusika. 20.45 kerge muusika. 22 Bullocki koomiline ooper „Devoni koerad“. 24.15—1.15 tantsumuusika.

DUBLIN (319,11) 23.30 muusikaline skets. 24 meeskoorilaul.

FRANKFURT (428,6) 21 muuseumiühingu kontsert. Lõpuks kuni 1.30 öömuusika.

HAMBURG (394,7) 19 teemuusika. 23.40 kontsert kohvikust.

HELSINGI (375) 12.05 triokontsert. 12.30 päevauudised. 18 orkester. 19.10 loeng. 19.30 viiulisoolo. 19.50 soololaul. 20.15 orkester. 21.45 päevauudised.

KAUNAS (2000) 20.30 teatriülekanne.

KOPENHAAGEN (337) Kalundborg (1153) 21—22 pidulik kontsert: orkester ja klaver.

KÖNIGSBERG (329,7) 18—19 grammofonimuusika ooperitest. 21 „Poola majandus“, Kraatzi ja Okonkovski jant, Gilberti muusika saatel.

KÖNIGSWUSTERHAUSEN (1250) 16—20.45 loengud: film koolis, hügieeniline nukuteater, kõnekunst, moodsa riigisüsteemi põhijooned, aktsiakurs ja rentabiliteet, arstidele. 20.50—1 Berliini eeskava.

LANGENBERG (468,8) 21 „Madame Butterfly“, Puccini ooper 3 jaos. 24—24.30 kapellikontsert.

LEIPZIG (365,8) 17.30 orkestrikontsert. 22.15 kuuldemängud. 23.15—1 tantsumuusika.

LENINGRAD (1000) 11—12 töölistumuusika. 17 küsimused ja vastused raadioamatööridele. 18 raadioleht. 19 poliitiline loeng. 19.30 vokaalmuusikaõhtu. 22.15 päevauudised.

LONDON (361,4) Daventry (1604,3) 20 orkestrikontsert. 21.15 Haydni klaverisonaadid. 22 ja 23.15 sümfooniakontsert. 24.35—1 klaverikontsert.

MOSKVA (1450) 15 raadiopioneer. 16.20 talupoegade raadioleht. 19.30 kontsert. 22.30 Morse kursus.

NÜRNBERG (303) 19.45 grammofon. 21.30—22.30 sümfooniakontsert.

OSLO (461,5) 21—22.30 piharmoonia orkestrikontsert.

PARIIS (1750) 22.30 Berri koomiline ooper „Tena“ ja Bruneau „Tormijooks veskile“.

POZNAN (280,4) 18.45—20 kontsert kohvikust. 21.15 sümfooniakontserdi ülekanne Varssavist.

PRAHA (348,9) 17.20 kontsert. 20—21 kerge muusika. 21.10—22.30 solistide õhtu. 23.20—23.50 grammofon.

RIIA (526,3) 20—22 kontsert: orkester, viiul, laul.

STAMBUL (1230) 20.30 kontsert: türgi- ja euroopamuusika. Soolo- ja koorilaul. Tantsumuusika.

STOKHOLM (454,5) Motala (1320) 19 lastetund. 20 laul. 21.45 sõjaväe orkester.

STUTTGART (379,7) 17.15—19 ja 21 kontsert.

VARSSAVI (1111) 18.45 mandoliini-orkester. 21.15 sümfooniakontsert.

VIIN (517,2) 17.15 kvartett. 21.30 klaveri- ja laulettekanded.

Laupäev, 15. oktoober

TALLINN (408) 18.30 kõne. 19 päevauudised. 19.30 tantsumuusika.

BERLIIN (483,9) 12—13.50 grammofon. 17.30—19 kergesisuline kapellikontsert. 21.30 kõrtsilaulust kuni lööklauluni. 23.30—1.30 tantsumuusika.

BRESLAU (322,6) 17.30—19 kergesisuline muusika. 21.10 „Loore“, Hartlebeni näidend 1 jaos. Lõpuks „Muinasjutlumees“, Stolzi operett 1 jaos. 23.30—1 tantsumuusika.

DAVENTRY EXPERIMENTAL (491,8) 16 Puccini ooper „Boheem“. 20.45 orkester. 22 tantsumuusika.

DUBLIN (319,1) 22—23.35 kammermuusika, orkester, baritonisoolo.

FRANKFURT (428,6) 21.15 gitarritrio. 22.15 Zweigi „Jeremias“. Lõpuks kuni 1.30 tantsumuusika.

HAMBURG (394,7) 21 rahvuslik kontsert, viiuli- ja tšellosooluga. Lõpuks kontsert kohvikust.

HELSINGI (375) 12.05 grammofon. 18 orkester. 19.10 orkester. 19.30 loengud. 20.15 orelikontsert kirikust. Lõpuks päevauudised.

KAUNAS (2000) 20.30 orkestrikontsert.

KOPENHAAGEN (357) Kalundborg (1153) 21 teatriülekanne. 24—1.15 tantsumuusika.

KÖNIGSBERG (329,7) 21 kontsert Hamburgi St. Johannese kirikust: orel, viiul, sopranisoolo ja koorilaul. 22.25 raadiokabaree.

KÖNIGSWUSTERHAUSEN (1250) 17—19.30 loengud: udupildid ja film koolis, tööakadeemia ülesanded, konstruktsioonelemendid. 20.20 retsitatsioonid H. v. Kleistist. 21.30—1.30 Berliini eeskava.

LANGENBERG (468,8) 18.30—19.30 teemuusika. 21.45 raadiokabaree. Lõpuks kuni 1.30 tantsumuusika.

LEIPZIG (365,8) 21.15 Leipzigi heliloojate õhtu. 22 huumor muusikas: orkester, laul. 23.15—1 tantsumuusika.

LENINGRAD (1000) 15 grammofon. 16 lastemängud. 18.15 tervishoidline loeng. 20 spordist. 20 tantsumuusika.

LONDON (261,4) Daventry (1604,3) 17 sõjaväe-orkester. 20, 20.45 ja 21.45 oktett. 22.30 kontsert. 23.35 kirju õhtu. 24.30—2 tantsumuusika Savoy hotellist.

MOSKVA (1450) 19 sisepoliitiline ringvaade. 19.30—20.45 rahvalik-kontsert. 21—22.30 tantsumuusika.

NÜRNBERG (303) 21 „Vend Straubinger“, Eysleri operett 3 jaos. 21.35—1 tantsumuusika.

OSLO (461,5) 21—24.30 orkester, operetilaul ja tantsumuusika.

PARIIS (1750) 18.45 tantsumuusika. 22.30 kirju õhtu.

POZNAN (280,4) 21.30 kontsert: sõjaväeorkester, soprani-, tenori- ja baritonisoolo. 23.30—1 jazzmuusika.

PRAHA (348,9) 17.30—18.30 kontsert: viiul, orkester. 20—23 operett. 23.25—24 muusika restoranist.

RIIA (526,3) 20 kontsert: orkester, viiul, laul. 22.20 tantsumuusika.

STAMBUL (1230) 20.30 kontsert: türgi- ja euroopamuusika. Soolo- ja koorilaul. Tantsumuusika.

STOKHOLM (454,5) Motala (1320) 18 kergesisuline muusika. 19 lastetund. 19.30 kabaree-kontsert. 22.40 tantsumuusika.

STUTTGART (379,7) 21.15 kammermuusika. 22.15 raadiokabaree. Lõpuks kuni 1 tantsumuusika.

VARSSAVI (1111) 20.15 ja 21.30 kontsert. 23.30—24.30 tantsumuusika.

VIIN (517,2) 17.15 kontsert. 19.45 kammerkvarsett. 20.45 „Viimne valss“, O. Straussi operett 3 jaos. Lõpuks jazzmuusika.

KIRJANIKUD MIKROFONI EES

M. Metsanurk

nikkude Friedebert Tuglase ja Mait Metsanurga ilmumist mikrofoni ette. Kuid ka nooremad, Erni Hiir ja Aleksander Antson, on juba lugejate, seekord kuulajate, tähelepanu võitnud. Nende töid on lugenud paljud, vähe on aga neid, kes neid kuulnud. Seepärast ongi huvi kahekordne.

Kuid see õhtu on veel teisestki küljest märkimisväärne. Ta kujutab endast ringhäälingu, selle uue tehnilise sidevahendi tunnustamist looja ning loomingu tarvitaja vahel meie kirjanikkude poolt.

Ringhäälingu käesoleva nädala eeskava kajastab enam kui kunagi varem püüdu väärtuslikkusele ja mitmekesidusele. Selles mõttes töötab kõige enam reedene eesti helitööde ja kirjanduse õhtu, mis loob seda enam elevust, et seal oma teoseid esitavad autorid ise.

Suure huviga oodatakse meie silmapaistvamate kirja-

Varemalt on meie kirjanikkudest üksikult esinenud ringhäälingus ainult Karl Rumor ja A. Antson. Edaspidi meie kirjanikud loodetavasti külastavad sagedamini külma ja elutut marmorplokki, mis nad viib suurema vastuvõtjaskonna ette, kui võimaldab ükski teine tehniline vahend meie väikese rahva juures.

O. Krusten on oma karrikaturistiprillidega kirjanikkude lähenemist mikrofonile juba ette näinud, mida tunnistavad kõrvalolevad joonistused. Temaagi ennustab sõbralikku kohutamist. Ainult M. Metsanurk ilmutab teatavat umbusaldust, kuid see möödub kindlasti, kui ta uut riistapuud lähemalt vaadelnud. Läänud aastal ei tahtnud ta raadiost teadagi, kuid peale esimest õhtu vastuvõtja ees said neist kõige suuremad sõbrad. E. Hiirel näib olevat mikrofonipalavik, kuid A. Antson, nagu näete, on sõbermikrofoniga juba kõige südamlikumast vahekorras.

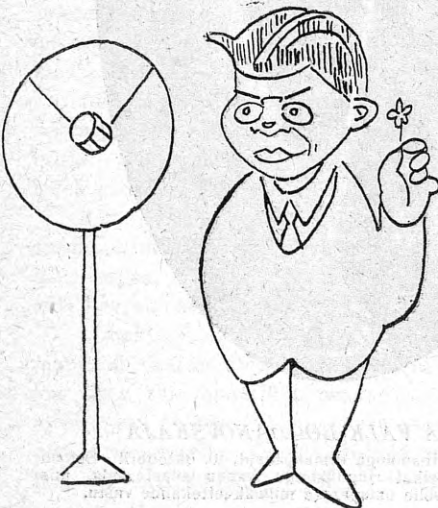
Fr. Tuglas

A. Antson

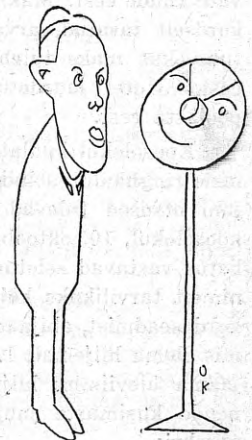
Erni Hiir

liikudest uudistest ja kirjanikkude tegevusest ning kavatsustest.

On liikumas mõte hakata meie ringhäälingus ka kuuldemänge korraldama. Nii on asjaomastes ringkondades juttu olnud Ed. Vilde „Pisuhänna“ ettekandmisest, kuid mingisugust kindlat seisukohta veel pole võetud. Kuuldemängude korraldamise mõte on igatahes tervitatav.

Ringhäälingul on kavatsus lähemal nädalil korraldada terve rea kirjandusõhtuid, kus kirjanikud ise oma töid ette kannavad. Tuleval nädalal esinevad arvatavasti A. Gailit, M. Jürna j. t. Peale selle hakatakse järjekindlalt iga nädal ülevaateid andma kirjandus-

Baritonilaulja **ALEKSANDER ARDER**
Esineb ringhäälingus pühapäeval, 9. oktoobril.

KAHEKORDSET MAKSMIST EI TULE

Raadiokomitee otsused

Raadiokomitee viimasel koosolekul 3. oktoobril kinnitati alamkomisjoni kokku seatud määrusekava raadio segajate vastu võitlemise kohta. Määruse teksti avaldame peale selle kinnitamist teedeministri poolt.

Samal-koosolekul otsustati ringhäälingumaksu neilt kuulajailt, kes mõne kuu eest käesoleval poolaastal maksu juba tasunud, nõuda ainult maksmata olevate kuude eest. Maksud, mis juba mõne kuu eest kahekordselt tasutud, arvatakse tuleval aastal ette makstuks, kus maks tuleb tasuda ainult puudevate kuude eest. Uutel juurdetulijatel tuleb maks tasuda kogu poolasta eest.

Koosolekul kuulati ära ka alamkomisjoni seisukoht meie ringhäälinguolude parandamise kohta. Alamkomisjoni otsused tulevad kinnitamisele järgmisel komitee koosolekul, 10. oktoobril, kus ka o.-ü. Ringhäälingu juhatus vastavad seletused esitanud. Alamkomisjon peab nimelt tarvilikuks kõigepealt Tallinna saatja lõpulikku kordaseadmist, abijaama ehitamist Tartu, mis peab valmis olema hiljemalt 1. aprilliks 1928, ja Tallinna saatejaama üleviimist hiljemalt 1. jaanuariks 1929. Kõigi nende küsimuste juures peatume lähemalt järgmises numbris.

Ringhäälingu-teated

O.-ü. Ringhäälingu juhatus otsustas saatejaama stuudio kõige lähemal ajal üle viia „Estonia“ teatri-majja, kus lahedamad ruumid ja paremad töötamistingimused. Uutes ruumides on kasutada terve rida tube saateruumiks, osaliste tubadeks jne. Kolimise tähtpäev oleneb ruumide ehitamise lõpetamisest. Ühes Ringhäälinguga asuvad „Estonia“ majja ka Eesti raadioühing ja meie ajakirja toimetus ning talitus.

Läinud nädalast alates saadab ringhäälingujaam igal kesknädalal kell 9 päevauudiseid esperanto keeles. Edasiandmist toimetab ins. Vaher.

Sel pühapäeval enne lõunat ringhäälingujaam Ella-maa elektriliinide remondi tõttu ei tööta.

Rändav raadio

Peale suurt Saksa raadionäitust pani saksa riigiraadioühing tegevusse auto, mis varustatud raadiovastuvõtjate ja valjuhääldajatega. Sõiduk, mis kuu jooksul 30-es kohas kuulajaid kokku meelitab, on tegevuses propaganda ja reklaami otstarbel.

Pr. **SINAIDA VALK-BOGDANOVSKAJA**

Esineb ringhäälingus harfi-soologa esmaspäeval, 10. oktoobril. See on esimene katse harfimuusikat ringhäälingu kaudu edasi anda, mis veelgi tõstab huvi selle omapärase muusikaettekande vastu.

Poksijad Chicagos — pealtvaatajad Pariisis

Kõrvalolev pilt kujutab momenti hiljutisest spordiharrastajate ringkonnades suurt huvi äratanud matshist Tunney ja Dempsey vahel. Pilt on Chicagost Pariisi raadio teel edasi antud ja kujutab seitsmendat roundi, kus Dempsey Tunney maha löi. Kuigi pilt ei ilmuta veel edasiamistehnika täiuslikkust, võimaldas ta sfiski Pariisi spordiharrastajail juba mõni tund peale matshi seda oma silmaga näha.

KROKODILL

Välismaa ringhäälinguajaamade juhatused otsivad järjest väsimatult uusi teid, kuidas saatekava võimalikult huvitavaks ja mitmekesiseks teha. Nii on peale igasuguste pidustuste, spordivõistluste, uulitsaelu kirjeldamise tähtsatel päevadel jne. hakatud edasi andma ka eksootiliste loomade häälitusi. Ameerika, Inglise ja Saksa ringhäälinguajaamades on mikrofone ette veetud küll merelõvisid, küll linde ja krokodille. Keegi Saksa raadioharrastaja jutustab ajakirjas „Der Deutsche Rundfunk“ järgmise huvitava loo krokodilli esinemisest.

Kuidas te õieti kujutlete endale oma ajakirja vana abonenti, sedasama, kes teile praegu kirjutab? Arvate vist muidugi, et see istub enam-vähem mugavalt tugitoolis, rahul olles või enam nõudes oma aparadi ees, kiites või kirudes ringhäälikut, ja suitsetab suursuguste liigutustega oma sigaretti. Muidugi! Nii te vist arvate. Asjad on aga sootud teistsugused. Ta pole julenud üksi saateruumi orkestri juurde minna, vaid tal on tulnud isegi mõnele Aasia, Aafrika või koguni loomaaia metslasele silma vaadata.

„Krokodill“, seisab saatekavas. See on juba väike sensatsioon. Minna seda elukat studiosse vaatama või mitte? Juhatuselt on kutse. Ega ole parata midagi, tuleb süda rindu võtta.

8.10 — pardon — 20.10 — tõusen treppidel saateruumi. Juhataja palub mind lahkelt väikesesse müstilisse tuppa. Tutvustatakse lüheldast sõbralikku härrat, kes olevatki krokodillide taltsutaja.

„Ooeh!“ Pööran end kannal peal ringi ja samal silmapilgul vaatan ühele neist armsast olevusist silma, kes täna raadiopublikut peavad lõbustama. Julgust, mõtlen ma ja teen vahva näo. Blond härra tutvustab oma armualuseid. Olevus, kellele ma peaaegu varvas-tele oleksin astunud, oli üle 1½ meetri pikk (mõju tõst-

miseks ütleksin küll heameelega 3, aga lubasin hiljem härrale taltsutajale ajakirja numbri saata, nii et pean kahjuks nimetama õige suuruse). Ühes käsikohvris istub esimese poole meetri pikkune vend ja väikeses Niiluse imitatsioonis (pesukausis) pladistab kaks 30 cm pikkust „mudilast“.

Kuid kõneleja kiirustab. On tulnud aeg esineda. Härra taltsutaja haarab toreadoori liigutusega rätku ja heidab selle suuremale loomale, kes avatud lõugadega vastu turtsub. Üks võte — ja juba istubki loom kastis, mis asetatakse mikrofone lähedale lauale. Mina pean paremaks kaugemale taanduda. Ei tohi ju kõnelejad ettekande ajal segada!!

Märguanne ringhäälingu töö algusest, sissejuhatavad sõnad — oh, armsad kuulajad, kui te aimaksite, millised kangelased on siia saateruumi kogunud, — silm silma vastu metslasega! Ettekanne, huvitav, vahelduv, kontsentreeritud, läheb lodusasti lõpule. Mõlemad „mudilased“ krookuvad tänuhõlpsalt mikrofone, kui nende isand neid käega soendab. Suur loom pistab pea kasti kaane alt välja ja turtsub läbi hammaste. Näib nii, et ta ettekandega rahul pole. Nüüd peab ta alles oma soolaga algama. Tekib kibe võitlus härra taltsutajaga, kes ta uuesti vaipa mähib. — Lops, ja loom põgeneb! Mõned külalised astuvad „rahulikult“ uksest välja. Ma jään istuma, kuid pean hoolega kontsertklaverit silmas. Kunagi ei või kindel olla! Vahepeal jätkub võitlus. Härra taltsutaja hüüab möödaminnes mõned sõnad mikrofone ja kihutab jälle krokodilli järgi. Lõpuks õnnestub taltsutajal oma õpilast hästi „käte“ alt kinni haarata. Krokodill ajab lõuad laiali, kuid ei tee häältki. Kahju! Härra taltsutaja loobub oma asjast, seletab kuulajatele seisukorra ja vabandab. Põgenik pakitakse uuesti kasti ja rahu on majas. Vahepeal on aga „kesik“ ja üks „mudilastest“ põgenenud.

„Kus need teie hiirepojakesed siis on nüüd?“ küsib vahepeal üks lauljaist, pead ukse vahelt sisse pistes, tõmbab aga selle silmapilk tagasi, kui näeb, et „hiirekesed“ põrandal jalutavad. Lõpuks on nad kõik korvides ja kastides; härra taltsutaja hingab kergendatult. Mina lahkun uhkustundega rinnas, sest teate — viuldajaga, kes küll inspireeritud, võib ikka ühes ruumis olla, kuid krokodilliga —!

Philips lühilainesaatja töötab

Käesoleval nädalal töötab Philipsi lühilainesaatja teisipäeval kella 20—23, neljapäeval 2—5 ja 19—23. Tuleval nädalal: teisipäeval, 18. okt., kella 21—24, neljapäeval 21—24 ning ületuleval nädalal teisipäeval, 25. okt., kell 21—24 ja neljapäeval, 27. okt., 21—24.

Jaam saadab muusikat ja sõnalisi ettekandeid. Jaama lainepikkus on 30,2 m, mispärast tema vastuvõtmiseks peab kasutama lühilainevastuvõtjat, mille kirjeldus „Raadios“ ilmus kevadel. Jaam on meil väga hästi kuulda olnud.

Energia transport eetri kaudu

Rootsi õpetlasel Drissenil on õnnestunud kauakestunud katsete järgi leida meetodit energia üleandmiseks ilma juhedeta. Kahe kilomeetri kaugusele transporteeritud energia hulk oli küllalt suur, et käima panna 6-hobusejõulist mootorit ja peale selle veel valgustada ruume mitmekordses majas.

KIRJAKAST

Küsimus nr. 259. 1) Mis süsteemi poole on soovitatav kasutada „Raadios“ nr. 28 kirjeldatud ühelambilise aparadi juures ja milline peab olema nende keerdudearvu vahetamine? — 2) Kui kaugele peab poolid aparadis üksteisest asetama? — 3) Kui jämedast traadist ja mitmekeeruline peab olema paispool? — 4) Kui suure takistusega peab olema potentsiomeeter? — 5) Missuguse vahetusega on transformator?

„Ehitaja“ Tallinnas.

Vastus nr. 259. 1) Pikalaine-poolideks võivad olla kärtpoolid, kuna lühikeste lainete vastuvõtmiseks on soovitatav kasutada ledionpoole. Tarvitades antennikonturis 50-keerulist pooli peab reaktsiooniks olema 25—35-keeruline pool; 75-keerulise antennipooli puhul on reaktsioonpool 35—50 keerdu, 100-keerulise juures 50—75 keerdu; 150-keerulise juures 75—100 keerdu ja 200-keerulise juures 100 keerdu. — 2) Soovitatav poolide kaugus üksteisest on 1,5 cm. — 3) Paispool peab olema vähemalt 100-keeruline. Traadi jämedus 0,3 mm. — 4) Potentsiomeetri takistus on 400 oomi. — 5) Leiate vastusest nr. 248. Nimetatud aparadi ehitamisel tuleb aga silmas pidada, et seda võib kasutada ainult seal, kus naaberkuulajaid lähedal pole. Piirkondades, kus vastuvõtteaparadiid kuuluvad proovimisele, seda vastuvõtjat tarvitada ei või.

Küsimus nr. 260. 1) Oman 3-lambilise Tartu telefonivabriku nõitrodüünvastuvõtja ning soovin sellele valjuhääldajaga kuulamiseks ühe madalsagedusastme juurde lisada. Kas on see võimalik ja millise skeemi järgi tuleks seda teha? — 2) Kas peab madalsageduskõvendaja jaoks muretsema eraldi kütte- ja anoodpataraid? — 3) Kas on madalsageduskõvendajaks soovitatav tarvitada kahevõrelist või kolmekordset lampi? — 4) Milliseid tagajärgi annavad Tartu telefonivabriku kaheastmelised takistuskõvendajad? Kas annavad need küllaldaselt võimet keskmise suurusega valjuhääldajale?

J. B. Tallinnas.

Vastus nr. 260. 1) Kõige otstarbekohasem on teil madalsageduskõvendaja ehitada eraldi kasti. Vastava madalsageduskõvendaja lülituskava leiate selleks käesolevast numbrist ja „Raadios“ nr. 13/14 l. a.; transformatori vahetuse olgu 1:3. — 2) Madalsageduskõvendaja jaoks võite kasutada sama anood- ja küttepatareid, mis vastuvõtjagi juures. — 3) Käesoleval juhul on kõige otstarbekohasem kas kahevõreline või harilik lõppkõvendajalamp. — 4) Kahjuks pole meil olnud juhtu Tartu telefonivabriku kaheastmeliste m.-s.-takistuskõvendajatega tutvuneda. Teie aparadi jaoks peaks jatkuma harilikust kaheastmelisest m.-s.-kõvendajast.

Küsimus nr. 261. 1) Kas võib „Raadios“ nr. 28 kirjeldatud plekkribadest kokkupandud telefonipooli aluste asemel tarvitada ärides müüdavaid telefoni-magneteid? — 2) Kui suurt võimet vajab kohaliku jaama vastuvõtmisel nimetatud nr.-is kirjeldatud valjuhääldaja?

V. P. Tallinnas.

Vastus nr. 261. 1) Müügil olevad telefoni-magnetid ei kõlba, sest et need on valmistatud magnetiseeritud terasest, kuna seal kirjeldatud telefonipoolide alused peavad olema pehmest rauast. — 2) Kohaliku jaama vastuvõtmisel jätkub ühest madalsageduskõvenduseastmest.

Küsimus nr. 262. 1) Missugused lambid sobivad kõige paremini 5-lambilisele nõitrodüünile? — 2) Kas võib tarvitada nõitrodüünis kõrgsagedustransformatoreid vahetusega 1:8 (prim. 10 keerdu, sek. 80 keerdu) või

on mõni teine vahetamine soovitatavam? — 3) Kui nõitrodüünil on mähised vastupidi mähitud, kuidas tulevad siis teha ühendused?

J. M. Tarvastus.

Vastus nr. 262. 1) Kaks esimest lampi peavad olema head kõrgsageduslambid, kolmas detektorlamp, neljas väikesevõimeline m.-s.-kõvendaja ja viimane suurevõimeline lõppkõvendaja. Harilikult annab iga firma oma lampide jaoks teada, kus nendest ükski tüüp paremini töötab. — 2) Soovitatavam on tarvitada kõrgsagedustransformatoreid vahetusega 1:4—1:3. Kui sekundärmähises on 80 keerdu, siis peab primaärmähises olema 20—27 keerdu. — 3) Sellisel juhul tuleb primaärmähise algus ühendada eelmise lambi anoodiga, lõpp anoodpatariga, sekundärmähise algus järgmise lambi võrega ja lõpp küttepatarei miinusjuhuga või potentsiomeetriga.

Küsimus nr. 263. 1) Missugune peab olema „Raadios“ nr. 31 kirjeldatud seinadetektorvastuvõtja 100 cm plokk-kondensaator ja milliste keerdudearvuga peavad olema poolid? — 2) Milline on antenni maksimaalne pikkus? Kas annab pikk antenn paremaid tulemusi kui lühike?

O. K. Tallinnas.

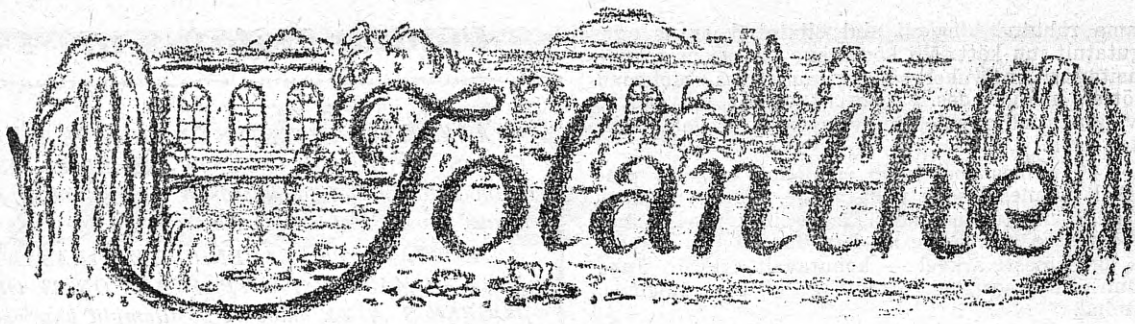
Vastus nr. 263. 1) Plokk-kondensaator peab olema õhulisolatsiooniga. Tallinna, Helsingi ja Leningradi kuulamiseks on vaja 35-, 50- ja 75-keerulisi poole. Pikade lainete vastuvõtmisel tuleb kasutada lülituskombinatsiooni, kus poolidele on paralleelselt lülitatud 100 cm plokk-kondensaator. — 2) Pika antenniga saab häid tulemusi ainult pikkade lainete vastuvõtmisel, kuna lühikese antenniga parem on lühemaid laineid vastu võtta. Keskmise pikkus ringhäälingulainete vastuvõtmiseks on 40—60 m.

Küsimus nr. 264. 1) Ehitasin „Raadios“ nr. 18 toodud skeemi järgi ühelambilise reaktsioonvastuvõtja. Tartus kuulsin sellega 21—22 saatejaama, nendest lähemaid ja tugevamaid hea hääletugevusega. Asendades aga oma 20-meetrilise ühejuhulise antenni 40-meetrilisega, kuulsin neid jaama halvemini. Mis võiks selle põhjuseks olla? — 2) Kasutan aparadis lampi A 109. Kas oleks mõni teine lamp kohasem? — 3) Missugused poolid on selles aparadis paremad, kas kärp- või ledionpoolid? — 4) Tahan nimetatud aparadi kasutada ka valjuhääldajaga kuulamiseks. Kust võiks saada madalsageduskõvendaja isehitamise õpetust? — 5) Kas tuleb madalsageduskõvendaja juurdelisamisel muuta ka kütte- ja anoodpinget? — 6) Kas kuulub see aparat proovimisele ja kas võib seda lasta proovida? — 7) Kes võtab Tartus aparadi kasutamise aastamaksu vastu?

A. N. Tartus.

Vastus nr. 264. 1) Antennipool L_1 suurus on olevat antenni suurusest. Võimalik, et aparadi antennipooli suurus oli juhuslikult vastav 20 m antennile. Pikema antenni kasutamisel tuleb teil katseliselt sobiva keerdudearvuga antennipool leida. Pikema antenni puhul peab antennipooli keerdudearv olema väiksem. — 2) Pisut parem on A 409, kuid viimane vajab kõrgemat küttinget. — 3) Lühikeste lainete vastuvõtmisel on ledionpoolid paremad. Üle 75-keerulised poolid võivad olla ka kärtpoolid, ilma et oleks märgata tunduvat vahet. — 4) Leiate käesolevast numbrist. — 5) Madalsageduskõvendajas sama kütte- ja anoodpingega lampe tarvitades kui vastuvõtjas pole pingete muutmist tarvis. Käesoleval juhul võite madalsageduslampideks kasutada ka ühevõrdilise küttingega lampe, anoodpatarid tuleb aga võtta 80—100 v. — 6) Piirkondades, kus lampaparadiid proovimise alla kuuluvad, peab ka selle aparadi proovida laskma. Proovida võib lasta Tallinna tehnikumi juures asuvas riiklikus katsekojas või kohalikus raadioühingus, kellel luba oma liikmete aparadiid proovimiseks. — 7) Kohalik postiasutus.

Karl Odenbach
Ajakirjast D. Deutsche Rundfunk

Oli palav augustipäev, kui ma ühel neist tühjadest, liivaseist teedest, mis Ungari pušta läbistavad, lähene- sin Vösty külale. Olin kuulnud, et siin asub vana, kuid hästi säilunud vaatamisväärse arhitektuuriga loss, ja kuna ma siin viibisin oma eriala täiendamiseks, siis otsustasin juhust kasutada, et seda külastada.

Et juba tunde teel viibisin, kuid ikka veel sihile ei jõudnud, siis hakkasin kartma, et olen eksinud. Äkki kihutas mulle järele ratsanik, kellelt pärides selgus, et ma ikkagi õigel teel olen. Ühes edasi ratsutades esitl- sime üksteisele ja ma sain teada, et mu kaaslane on krahv Venessy ainsam poeg, kellel siin läheduses suu- red mõisad. Ei jõudnud küllalt imetleda tema eleganti

sed õnnetused inimese lapsepõlves ei peaks aga nüüd enam niivõrd valu sünnitama.

Harjumus pidi ju ometi need valusad mälestused olema mineviku mantliga katnud. Üldine huvi, mida tuntakse kaasinimeste saatuse vastu, ei annud mulle enam rahu. Kuid liig ruttu pidi see uudishimu saama rahuldatud ja seda kõige kurvematel asjaoludel!

Õhtuseltskond koosnes väikesest hulgast ümbrus- konna mõisaomanikest. Istuti ratsaülkondades lauda, sest pikkade teede tõttu oli võimata kaasa tuua õhtu- ülkkondi.

Kõik tundsid end kodusena. Jutleti vabalt, piira- tes teemi ainult nii palju, kui seda nõudis naise juu- resolek ja hea kasvatus. Krahvinna onus tundsin mehe, kes vähe näitas kõrget intelligenti, seda enam aga tervet huumorit ja peent kavalerlikku ülalpidamist.

Peale õhtusööki istuti rõdole, toodi punast ungari veini ja mehed süütasid sigarid. Olin huvitatud, kui- das areneb jutt, sest teemid pidid siin maa üksindu- ses olema väga piiratud. Kas ei tahetud vast alata poliitikaga?

Kui meeldivalt olin aga üllatatud, kui teenija ase- tas lauale raadiovastuvõtja ühes valjuhääldajaga. Ma polnud seda sel ajal veel haruldast aparati õieti näi- nudki ja olin imestanud seda siin stepis, kaugel linna- dest, näha saada. Aparaat pandi töötama ja matkaja Aafrikast, kes äsja Kongomaalt tagasi jõudnud, jutus- tas oma avantüüre. Jutustaja oskas kuulajaid kaasa kiskuda ja terve seltskond elas kaasa tema põnevatele juhtumustele.

Ta oli oma sõbraga, ainukese valgega, kes teda saatis, läbi elanud suurimaid raskusi; väriseti tema üle pärast, olgugi et teati teda veatult seisvat ringhäälingu stuudio mikrofoni ees.

Mööda minnes pilgu ilusale Jolanthe juhtides mär- kasin, et ta on kummaliselt kahvatu ja ärritatud. Ta sõrmed surusid krampplikult tugitooli ääri ja silmad eks- sisid hirmunult ringi. Arvasin end algul siiski petvat ja andusin uuesti jutustuse kuulamisele, mis oli jõud- nud traagilisuse tulipunkti.

Matkaja jutustas, kuidas tema sõbra, hoolimata tema meeleheitlikust kaitsest, kägistas hiiglagorilla, ilma et tema, jutustaja, kuidagi oleks suutnud abi anda.

Märkasin äkki, et meie võõrustaja kummardus, ja siis hääletult maha langes. Ruttasime appi, kuid ai- nult pika ravitsemise järele õnnestus meelemärkusetut jälle äratada. Ta vaatas ärgates esmalt imestusega enda ümber, naeratas siis väsinult ja palus end oma tuppa saata. Usuti, et see on ainult mööduv halb enc- setunne. Varsti lahkusid külalised, ainult krahv Ve- nessy jäi.

Küsisin talt, kas krahvinna tihti kannatab selliste juhtude all. Ta arvas seda juba mitme aasta kestes sündivat. Minu arvamine, et siin peitub mingisugune saladus, kõvenes veelgi.

Võimatu rahutus ei lasknud mind magada. Astusin aeda ja algasin rännakut läbi sooja suviöö. Vähe aega nii jalutanud ilmus ka Venessy, keda kindlasti kihutas

Loewe
Loewe
Loewe
Loewe
Loewe
Loewe

juurde naise enesevalitsemine ja maitse, kes iga elu si- tuatsiooniga tegemist teinud. Mis aga mind eriti mõt- lema pani, oli kurbusejoon, mis näis katkematult ula- tuvat üle kogu ta olevuse ja igale vöörale hüüdvat: „Ära himusta, mida näed, on püha!“ Mõistsin, et krah- vil siin tema igatsuste täitumiseks oli vähe lootusi.

Krahvinna võttis mind sõbralikult vastu ja palus osa võtta seltskondlikust koosviibimisest, mis sel õhtul pidi lossis olema. Siis juhatas teenija mulle sooja il- mega toa, mille aknad pöördud lossi tagaküljele. Välja- vaade aknast ulatus üle tallidega piiratud mõisa õue, üle hästi hoolitsetud aia ja järve, mille tagaplaanil asuv mets moodustas maastikule sobiva raami.

Kuna ma end vähe värskendasin ja märkusi tegin, mõtlesin ikka veel sellest pisut mõistatuslikust kurbu- sest minu võõrustaja näoilmes, ilma et ma sellele olek- sin leidnud mingit seletust. Mis pidi põhjust andma niisuguse toreda noormehes, kui seda oli krahv Venessy, armastuse tagasilükkamiseks? Tema vanemad, nagu ma kuulsin, olid varsti peale tema sündimist surnud, ai- nukese venna röövisid mustlased kaheaastasena. Selli-

taga sama rahutus. Ta oli alul üllatatud, surus aga siis liigutatult mu kätt. Nii kõndisime lillepeenarde vahel edasitagasi omavahel sõnagi lausumata, mõlemad oma mõtteid mölgutades. Aegajalt vaatas mu saatja ühele valgustatud aknale, mille arvasin olevat krahvinna toa oma.

Olles nii umbes pool tundi rännanud istusime pingile, millelt avanes lossile vaba vaade. Minus hakkas väsitav päev end tunda andma, langesin kergesse unetaolisse olekusse. Kaudu me nii istusime, ei tea. Järsku olin ma aga täiesti ärkvel — kohutavalt ärkvel. Jube hirmutunne, mis sosistas, et midagi hirmsat tulemas, valdas mind.

Vaatlesin Venesyt. Ta istus ikka pingil, surnukahvatult ja värisedes, kuna otsaesisel hiilgasid higitilgad. Haarasin ta käe. See oli jääkülm. — Valgus krahvina toas kustus.

Järgmisel momendil kõlas lossis pauk.

Krahv võpatas kui elektrilöögist. Siis tõusis ta üles ja vaarus siis aeglaselt, päris aeglaselt, lossi poole.

18.000.000 raadioaparaati

Inglise statistide andmetel on praegu kogu maailmas tarvitusel 18 miljonit vastuvõtjat ja 57-es riigis oma ringhäälingjaamad. Üldine vastuvõtjate arv pidavat tõusma 200 miljonini, et tervet maailma pidada radiofiteerituks. Selle arvu juures tuleks maakera iga viie elaniku kohta üks vastuvõtja.

Rahuldatus kuulaja

Hiljuti on üks inglise raadiokuulaja kohalikule raadioajakirjale teatanud, et ta Briti saatejaamadega täiesti rahul on. „Sündmust“ märgib terve ajakirjanud kui ainukest omasarnast raadio-ajaloos. Ega vist meilgi sarnast erakorralsust pole juhtunud?!

RAADIOTARBED

iseehitamiseks, kristallid, lambid, peakuulajad, valjuhääldajad, akkumulaatorid ja värsked anoodpatareid

Suur valik **detektor-** ja lampaparaate **LOEWE** kohaliku jaama ja kaugema vastuvõtjad

MERCADO Tallinn, Müürivahe 16
telefon 31-06

Austusega omanik **R. KRIK**

Uudis!

Uudis!

Raadioaparaatide plated

odavaim ja parem kõigist seni müügilolevaist

Odavad poolid. Telefonken ja Triotron lambid suures valikus

P. DETTLOFF

Tallinn

Pikk 33

Võidumõistatus nr. 4

KÄESOLEV MÕISTATUS ON VIIMANE PRAEGUSES VÕIDUMÕISTATUSTE SEERIAS. Kes kolm antud neljast mõistatusest lahendanud, saab õiguse loosimisest osavõtmiseks.

MÕISTATUSTE LAHENDUSTE ÄRASAATMISE VIIMASEKS TÄHTPÄEVAKS ON 23. OKTOOBER S. A. 24. oktoobri postileplit kandvaid lahendusi enam arvesse ei võeta.

Kõigi nende nimed, kes kolm mõistatust lahendanud, avaldatakse selles ajakirjas.

LOOSIMINE ON 30. OKTOOBRI S. A. Võitjate nimed avaldatakse selles ajakirjas ning võitjaile saadetakse võidud viibimata kas rahas või aparaatides, nagu võitja soovib, koju kätte.

VÕITUDE KOGUVÄÄRTUS MK. 15.000.—

PEAVÕIT MK. 10.000.—

LÄHEMAD VÕITMISTINGIMUSED on avalatud „Raadios“ nr. 30.

tulemusi ainult pikkade lainete vastuvõtmisel, kuna lühikese antenniga parem on lühemaid laineid vastu võtta. Keskmise pikkus ringhäälingulainete vastuvõtmiseks on 40—60 m.

Küsimus nr. 264. 1) Ehitasin „Raadios“ nr. 18 toodud skeemi järgi ühelambilise reaktsioonvastuvõtja. Tartus kuulsin sellega 21—22 saatejaama, nendest lähemaid ja tugevamaid hea hääletugevusega. Asendades aga oma 20-meetrilise ühejuheline antenni 40-meetrilisega, kuulsin neid jaamu halvemini. Mis võiks selle põhjuseks olla? — 2) Kasutan aparaadis lampi A 109. Kas oleks mõni teine lamp kohasem? — 3) Missugused poolid on selles aparaadis paremad, kas kärg- või ledionpoolid? — 4) Tahan nimetatud aparaati kasutada ka valjuhääldajaga kuulamiseks. Kust võiks saada madalsageduskõvendaja iseehitamise õpetust? — 5) Kas tuleb madalsageduskõvendaja juurdelisamisel muuta ka kütte- ja anoodpinget? — 6) Kas kuulub see aparaat proovimisele ja kus võib seda lasta proovida? — 7) Kes võtab Tartus aparaadi kasutamise aastamaksu vastu?

A. N. Tartus.

Vastus nr. 264. 1) Antennil...

Ruutudesse kirjutatud tähed peavad antud numbrite juurest alates moodustama järgmise tähendusega sõnad:

Pahemalt paremale lugedes: 1. vastuvõtteaparaadi tüüp. 6. ehitus, mille külge kinnitatakse hobuseid. 7. koeratõug. 9. sõiduriist. 11. ühe suurriigi lühendatud nimetus. 12. sidesõna. 13. nähtus, mis muinasjuttudes esineb väga tihti, tänapäev aga harva. 14. nõu vedeliku hoidmiseks. 15. keha osa, mis on muuseas ka maakeral. 17. hoone. 18. mürgine gaas. 19. isik, kes võib enda teha väga tähtsaks.

Ülalt alla lugedes: 1. abikirik Virumaal. 2. naisenimi. 3. hellitussõna. 4. isik, kellele teised alluvad. 5. mees, kes võib ainult ühele naisele silma heita. 8. tegusõna ärielust. 10. mäguriist (viimane täht kahekordne, ruut on ainult ühe tähe jaoks!). 14. suur varandus. 16. laululiik. 17. ameerika mehenimi.

Vastutav toimetaja ja väljaandja Karl Kesa.

ILMAKUULSA LOEWE-RADIO G. m. b. H.

saadused on võitnud meie raadioharrastajate seas suurima lugupidamise. See pärast teatame oma lugupeetud ärisõpradele-amatööridele ja edasimüüjaile, et

LOEWE AINUESITAJA

on nüüdsest peale

A/S Tormolen & Ko

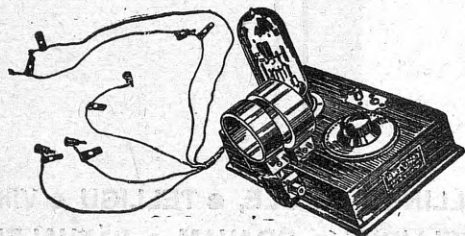
Tallinn, Harju 37 / kõnetr. 15-02
Kuld Lõvi vastas

LOEWE

SAADUSTE HINNAD:

(Vabriku poolt ette kirjutatud)

Loewe kohalik vastuvõtja OE 333	Emk.	4.200.—
Loewe kaugemaavastuvõtja 2H3N	"	15.750.—
Loewe valjuhääldaja OR 69	"	4.200.—
Loewe 3-kordne madalsagedus-lamp 3-NF	"	2.750.—
Loewe 2-kordne kõrgsagedus-lamp 2HF	"	2.200.—
Loewe lambipesa F. 6	"	240.—
Loewe takistus FZ 128	"	125.—
Loewe vakuumplokkkondensaat- or VC 100 200-1000 cm	"	100.—
Loewe vakuumplokkkondensaat- or VC 100 2000-5000 cm	"	140.—
Loewe helistaja S K 410	"	1.330.—

LOEWE saadused on kõige odavamad ja paremad
Oma lihtsuse poolest kergesti käsitatavad

PE $\frac{B}{648}$ 27,33
4

Raadio

Kui Teie soovite tõesti tugevat ja puhast vastuvõttu, siis kasutate meie uuemat, paremat neljalambilist inglise

„Standard Electric“

HEKAPHON HARTLEY-FOUR

selektiivset vastuvõtjat

ühes parima valjuhääldajaga **BI-CONE**

Peale selle laos saadaval igal ajal kõige paremad inglise raadioaparaadid ja -osad

Ilmus trükist meie uus täiendatud hinnakiri

Tehn. büroo „**Standard Electric**“ postkontori kõrval

Vene tän. 11-a Tel. 27-90

Alates 1. märtsist s. a. ilmub Tallinnas uus suur poliitiline, majanduslik ja kirjanduslik päevaleht

„RAHVA SÕNA“

Suurte • rahvahulkade, • maa • ja • linna demokraatlikkude • kihtide • häälekandja

HUVITAVAM • JA • VÄRSKEM • LEHT • EESTIS!

Telegrammid, päevauudised, korrespondentsid • Kirjasaatjate võrk Eestis, • kaastöölised välismaal Peale poliitiliste artiklite põnevad uudisjutud, teravad vested, huvitavad päevakajad, tõsised kirjanduse-, kunsti- ja teatriarvustused, sporditeated, kohtukoja sündmused jne. • Igas numbris sütitavat nalja • • • • • Põnev romaan. • • • • •

Peatoimetajad • A. • REI • ja • E. • JONAS

KES • TELLINUD • POLE, • TELLIGU • VIIBMATA. • TELLIDES • ODAVAM • PÄEVALEHT

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasut. ja oma agendid

Tellimise hind: 1 aastaks — 1000, 1/2 aastaks — 530, 3 kuuks — 280, 2 kuuks — 220, 1 kuuks — 110 mk.

• Nõudke • maksuta • proovinumbreid! •

Kes • kord • „Rahva • Sõna“ • lugenud, jääb • kindlasti • tema • alaliseks • lugejaks

• • • TALLINN — V. TARTU MNT. 31 • • •

KÖNETR. 27-68, 3-61 ja 19-23 • POSTKAST 367

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk t. 2.

TALITUSE AADR.: